

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра фінансів

БАНКІВСЬКА СПРАВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до практичних занять
для магістрів за спеціальністю 8.03050801**

«ФІНАНСИ І КРЕДИТ»

Харків - 2015

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів від 18 жовтня 2012 р., протокол № 3.

Методичні вказівки рекомендовано для магістрів за спеціальністю 8.03050801 „Фінанси і кредит”

Укладач

доц. Л.Л. Калініченко

Рецензент

проф. О.В. Колесников

БАНКІВСЬКА СПРАВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
для магістрів
за спеціальністю 8.03050801
«ФІНАНСИ І КРЕДИТ»

Відповідальний за випуск Калініченко Л.Л.

Редактор Ібрагімова Н.В.

Підписано до друку 11.04.13 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 2,25. Тираж 30. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра „Фінанси”

Пактикум
з дисципліни „Банківська справа”
для магістрів
за спеціальністю 8.03050801
„Фінанси і кредит”

Харків 2013

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів від 18 жовтня 2012 р., протокол № 3.

Методичні вказівки рекомендовано для магістрів за спеціальністю 8.03050801 „Фінанси і кредит”

Укладач

доц. Л.Л. Калініченко

Рецензент

проф. О.В. Колесников

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Рекомендації щодо підготовки студентів до семінарських занять.....	5
Розподіл годин і плани практичних (семінарських) занять.....	7
Тема 1. Розвиток банківської справи та аналіз сучасного стану банківської системи України.....	8
Тема 2. Правове регулювання банківської діяльності.....	12
Тема 3. Стратегія, місія та цілі діяльності банку	16
Тема 4. Конкуренція в банківській справі.....	18
Тема 5. Банківський ринок, його сегментація, дослідження та аналіз.....	28
Тема 6. Управління пасивами банку.....	31
Тема 7. Управління активами банку.....	33
Тема 8. Рейтингова оцінка надійності банків.....	35
Теми індивідуальних наукових досліджень і рефератів.....	42
Тестові завдання.....	43
Список літератури.....	48
Додаток А. Законодавство щодо банківської діяльності.....	53
Додаток Б. Місії і стратегії банків України.....	58
Додаток В. Сегментація ринку банківських послуг.....	65
Додаток Г. Активи і зобов'язання для розрахунку нормативів ліквідності.....	68

ВСТУП

Формування і успішне функціонування фінансової системи України, включення фінансово-кредитних інститутів у міжнародний бізнес значною мірою залежать від кваліфікації фахівців, їх знань і досвіду .

Метою дисципліни «Банківська справа» є підготовка магістрів такого рівня, які добре володітимуть знаннями щодо теоретичних і практичних аспектів управління активами і пасивами банку, прийняття управлінських рішень щодо кредитів, депозитів, цінних паперів; формування в них уміння оцінювати й аналізувати вплив різноманітних факторів на діяльність банківської установи, а також вплив банківської системи на макроекономічну ситуацію в країні та на діяльність підприємств.

Задача курсу – навчитись комплексному аналізу і управлінню капіталом банку, його ресурсами, активами і пасивами; уміти оцінювати банківські операції з позиції ліквідності, прибутковості і ризику; допомогти зрозуміти, як діяльність комерційних банків впливає на процес функціонування і ефективність економіки країни

Знання, набуті у процесі вивчення курсу „Банківська справа”, допоможуть студентам під час проходження магістерської практики та написання магістерської дисертації, а також у подальшій практичній і науково-теоретичній роботі.

Одним з основних видів практичних занять є семінар, значення якого полягає в тому, що студенти вчаться вільно оперувати набутими знаннями, доводити висунуті в їх доповідях і виступах положення, полемізувати, теоретично пояснювати економічні явища.

Семінар вимагає від студентів досить високого рівня самостійності в роботі з літературою - уміння працювати з декількома джерелами, здійснити порівняння того, як одне і те саме питання висловлюється різними авторами, зробити власні узагальнення і висновки.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар є одним з основних видів практичних занять, направленим на розширення і деталізацію знань, отриманих студентами на лекціях, на вироблення і закріплення навиків професійної діяльності.

Головна мета семінарських занять – забезпечити студентам можливість оволодіти навиками і уміннями використання теоретичних знань стосовно особливостей галузі, що вивчається, формувати навик самостійної аналітичної роботи і досвід виступів з короткими і чітко сформатованими доповідями, а також участі в дискусіях.

Форми семінарських занять

Заслуховування й обговорення доповідей студентів. Підготовка доповіді включає декілька етапів і передбачає систематичну роботу студента. На першому етапі студент звертається до різних джерел, шукає і вивчає інформацію. На другому етапі – планування змісту – встановлюються обсяги роботи, складається план роботи, ретельно вивчається відібраний матеріал, визначається логіка розкриття теми. На наступному етапі матеріал систематизується, уточнюються композиція, висновки і узагальнення, пишеться текст, оформляється робота. Успіх доповіді значною мірою залежить від того, як група бере участь у його обговоренні.

Семінар-дослідження — це форма групового заняття, зміст якого полягає в надбанні, розповсюдженні і частковій реалізації компонентів наукового дослідження.

Дискусія — форма колективного обговорення, мета якої — виявити істину через зіставлення різних поглядів, правильне вирішення проблеми. Під час такого обговорення виявляються різні позиції, а емоційно-інтелектуальний поштовх пробуджує бажання активно мислити.

Диспут (від лат. disputare – міркувати, сперечатися) — різновид дискусії, публічне обговорення тієї чи іншої важливої для присутніх проблеми, яке, як правило, завчасно готується і

пов'язане з реальним життям, власним досвідом учасників.

Правила для учасника диспуту:

- кожен має право висловити свою думку. Якщо у тебе є що сказати слухачам, нехай вони дізнаються про це;
- говори, що думаєш, думай, що говориш! Висловлюйся ясно і чітко. Не стверджуй того, у чому не розібрався сам;
- Намагайся, якомога більш переконливо викласти свою точку зору. Спирайся тільки на достовірні факти;
- не повторюй того, що до тебе було сказано;
- поважай чужу думку. Намагайся зрозуміти її. Умій вислухати точку зору, з якою не згоден. Будь витриманим. Не перебивай виступаючого. Не давай особистісних оцінок;
- правоту доводь доводами, а не криком. Намагайся не нав'язувати своєї думки;
- якщо доведено помилковість твоєї позиції, май мужність визнати свою неправоту.

Під час дискусії можна користуватися такими мовними трафаретами:

Я згоден (згодна), тому що ...

Я не згоден (не згодна), тому що ...

Я висловлюю окрему думку, оскільки ...

При багатоваріантності семінарів спільним для них є ретельна самостійна підготовка студентів за планами семінарських занять. **Студенти повинні на семінарі користуватися такими навиками й уміннями:**

- уміти аналізувати літературні джерела;
- узагальнювати навчальний матеріал;
- робити короткі повідомлення і доповіді;
- виступати у ході обговорення;
- рецензувати виступ;
- робити виписки;
- складати план;
- користуватися розумовими операціями аналізу, синтезу, порівняння та ін.;
- доказово міркувати;
- виділяти і формулювати проблеми;
- знаходити шляхи вирішення проблем.

Рекомендації студентам при підготовці до заняття:

- проаналізуйте тему заняття, подумайте над його дидактичними цілями і основними проблемами, які винесені на обговорення;

- опрацюйте рекомендовану навчальну, наукову та методичну літературу, при цьому обов'язково конспектуйте і занотуйте прочитане, виписуйте те, що, на ваш погляд, сприятиме ефективному проведенню семінарського заняття;

- намагайтеся сформулювати свою думку з кожного питання і обґрунтуйте свої міркування;

- запишіть запитання, які виникли у вас під час підготовки до проведення семінарського заняття, зверніться за консультацією до викладача;

- складіть розгорнутий план-конспект проведення семінарського заняття, ретельно обдумуючи його етапи, структурні елементи, навчальні питання, що виносяться на розгляд, методи, прийоми та засоби навчання, за допомогою яких забезпечуватиметься навчально-пізнавальна діяльність студентів.

Оцінка студента за семінар формується з оцінювання:

1) теоретичної і практичної підготовки до теми семінару згідно з планом заняття;

2) презентацій реферату, доповіді;

3) участі студента в колективних обговореннях.

РОЗПОДІЛ ГОДИН І ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Розподіл годин дисципліни «Банківська справа».

Назва дисципліни	Кредити	Всього годин	Лекції	Практика	Інд.	Самост.	Контроль
Банківська справа	3	108	34	17		57	іспит

Плани практичних (семінарських) занять

Тема семінару	Форма проведення	Кількість годин
1 Розвиток банківської справи та аналіз сучасного стану банківської системи України	Семінар-диспут	2
2 Правове регулювання банківської діяльності	Семінар-диспут	2
3 Стратегія, місія та цілі діяльності банку	Семінар-диспут	2
4 Конкуренція в банківській справі	Семінар-диспут	2
5 Банківський ринок, його сегментація, дослідження та аналіз	Семінар-дослідження	2
6 Управління банківськими ресурсами	Семінар-дослідження	2
7 Управління банківськими ресурсами	Семінар-дослідження	2
8 Рейтингова оцінка надійності банків	Семінар-дослідження	2
9 Підсумкове заняття	Опитування	1
Всього		17

ТЕМА 1. РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Мета: узагальнити і систематизувати теоретичний матеріал, з'ясувати основні принципи та поняття щодо банківської справи; вміти визначити сучасні тенденції в міжнародній банківській справі, вміти аналізувати сучасний стан банківської системи України та визначати основні тенденції.

Форма проведення: семінар-диспут.

План

1 Генеза банківської системи України.

2 Проблеми розвитку банківської діяльності в умовах фінансової глобалізації.

3 Фактори впливу та взаємодія банківської системи і реального сектора економіки України.

4 Вплив іноземного капіталу на розвиток банківської системи України.

5 Аналіз функціонування банків в Україні.

Питання до дискусії:

1 Проаналізуйте термінологію понять „банківська справа”, „банківська система”, „банківська діяльність”, „банківські операції”, „банківські послуги”, „банківські продукти”, визначте характерні ознаки цих понять та заповніть таблицю 1.1. З’ясуйте, що є спільного в цих термінах, а що їх відрізняє один від одного.

Таблиця 1.1 – Ключові терміни

Термінологічне поняття	Джерело інформації	Визначення	Характерні ознаки
Банківська справа			
Банківська діяльність			
Банківська система			
Банківські операції			
Банківські послуги			
Банківські продукти			

2 Проаналізуйте термінологію понять „міжнародні банки”, „транснаціональні банки”, „глобальні банки”, „офшорні банки”, „представництво банку за кордоном”, „міжнародна банківська діяльність”, „конкуренція міжнародних банків”. Визначте характерні ознаки цих понять, заповніть таблицю 1.2.

Таблиця 1.2 – Ключові терміни

Термінологічне поняття	Джерело інформації	Визначення	Характерні ознаки
Міжнародні банки			
Транснаціональні банки			
Глобальні банки			
Офшорні банки			
Представництво банку за кордоном			

Міжнародна банківська діяльність			
Конкуренція міжнародних банків			

3 Охарактеризуйте сучасні тенденції в міжнародній банківській справі. Чи згодні ви з тим, що основними сучасними характеристиками міжнародної банківської справи є:

- основні суб'єкти банківської справи – транснаціональні банки;
- реорганізація банківської мережі ТНБ, скорочення філій і відділень;
- зростання балансової вартості банків, збільшення розміру банку;
- інформаційні технології стають основною умовою і визначальним фактором роботи ТНБ;
- виникнення нових організаційних форм діяльності ТНБ, зокрема Інтернет-підрозділів;
- збільшення присутності іноземних банків у національних банківських системах країн;
- банківський бізнес стає менш зарегульованим;
- у ряді країн державні банки залишаються невід'ємною частиною національних банківських систем;
- зростає роль страхування як одного з напрямів діяльності міжнародного банківського бізнесу;
- глобальні кастодіальні послуги (надання клієнту комплексних послуг із збереження, довірчого управління та брокерського обслуговування угод із цінними паперами)— зростаючий сегмент міжнародного банківського бізнесу;
- у міжнародному банківському бізнесі спостерігається тенденція до консолідації — менша кількість більших інституцій обслуговують регіональні, національні і міжнародні ринки;
- у стратегії банків дедалі більшу роль відіграє диверсифікація, у майбутньому на передній план буде висунута концентрація діяльності на головних угодах;
- найсильніші банки світу сьогодні — це універсальні банки і подібні до них;
- важливим процесом, який відбувається сьогодні в банківському секторі світової фінансової системи, є злиття банків;
- розвиток міжнародного приватного банківського бізнесу;

- часткове приведення банківського законодавства та системи банківського нагляду країн Східної і Центральної Європи відповідно до міжнародних норм і стандартів ЄС?

Обґрунтуйте власну точку зору

4 Використавши дані Національного банку України (www.bank.gov.ua), Державної служби статистики України (www.ukrstat.gov.ua), заповніть таблиці 1.3 і 1.4.

Проаналізуйте загальні тенденції і фінансові показники банківської системи України, а також дані прогнозів її розвитку з урахуванням впливу на діяльність банків зовнішніх факторів: ситуація на світових ринках, стан економіки і законодавчого регулювання України, рівень довіри інвесторів.

Зробіть відповідні висновки.

Таблиця 1.3 – Динаміка основних показників банківської системи України

Показник	Поточний рік	Попередній рік
Банків, що діють		
Банки з іноземним капіталом		
Банки з 100% іноземним капіталом		
Банки на стадії ліквідації		
Банки у режимі тимчасового адміністрування		
Чисті активи		
Зобов'язання		
Статутний капітал		
Регулятивний капітал		
Фінансовий результат		
Фонд гарантування внесків фізичних осіб		

Таблиця 1.4 – Основні макроекономічні показники поточного року

Макроекономічний показник	У фактичних цінах	Наростаючим підсумком до попереднього року
Реальний ВВП		
Обсяг промислової продукції		
Валова продукція сільського господарства		
Капітальні інвестиції		
Експорт товарів та послуг		
Імпорт товарів та послуг		

Оборот роздрібно́ї торгівлі		
Реальний наявний дохід населення		
Реальна заробітна плата		

Література [3, 4, 16, 26, 25].

ТЕМА 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: узагальнити і систематизувати теоретичний матеріал, з'ясувати основні принципи та поняття щодо банківського права, деталізувати і конкретизувати теоретичні положення за темою, вміти аналізувати нормативно правові акти і визначати, якими законодавчими актами регулюються питання банківської діяльності.

Форма проведення: семінар-диспут.

План

- 1 Банківське право в системі права України.
- 2 Принципи банківського права.
- 3 Банківські правовідносини.

Питання до дискусії:

1 У процесі наукової дискусії щодо місця банківського права в системі права України з'явилися такі точки зору на цю проблему:

- 1) банківське право є підгалуззю права (фінансового, цивільного або господарського);
- 2) комплексною галуззю права;
- 3) банківське право як окрема галузь права не існує взагалі, адже говорити можна лише про існування банківського законодавства.

Проаналізувавши дефініції банківського права (таблиця 2.1), **обігрунтуйте власну точку зору** на питання, чи є банківське право окремою галуззю права? З'ясуйте характерні ознаки відповідних визначень, продовжить таблицю 2.1 та аргументуйте вибір найповнішого та найточнішого визначення.

Таблиця 2.1 – Дефініції банківського права

Автор	Визначення	Характерні ознаки
1	2	3
Агарков М.М. [6]	Банківське право – сукупність юридичних норм, що регулюють організацію і діяльність банків	<i>Банківське право належить до господарського права</i>
Тосунян Г.А. [34]	Банківське право — це не окрема галузь, оскільки сукупність норм, якими регулюється створення і діяльність кредитних організацій, не відповідає критеріям галузі права, які визнані юридичною наукою	<i>Банківське право – не окрема галузь, а комплексна галузь законодавства</i>
Олейник О.М. [28]	Банковское право представляет собой систему правовых норм и институтов, регулирующих на основе сочетания публичных и частных интересов общественные отношения, возникающие в процессе создания банковской системы, а также правоотношения с участием банков по поводу движения финансовых инструментов как средств обращения, сбережения и как товара	
Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. [15]	Банківське право є підгалуззю фінансового права, яка об'єднує в собі сукупність норм фінансового права, якими регулюються суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення банківських операцій	
Гавальда С. Стуфле Ж. [14]	Банківське право – сукупність правил, що закріплюють правовий статус банків, тобто організацій, які постійно та на професійній основі здійснюють банківські операції	
Поллард А.М. [30].	Банківське право є багатограним терміном, яким охоплено не тільки загальні принципи організації і діяльності банків, але і сукупність норм, які регулюють порядок надання	

	фінансових і пов'язаних з ними інших послуг	
--	---	--

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
Ващенко Ю.В. [13]	Банківське право – це міжгалузевий комплексний інститут, що об'єднує норми адміністративного, фінансового, цивільного та господарського права, які регулюють відносини між банками (небанківськими фінансовими установами) та іншими юридичними та фізичними особами у сфері банківської діяльності	
Костюченк О.А. [23]	Банківське право — це сукупність правових норм, що регулюють порядок організації та діяльності банків України, їх взаємовідносини з клієнтами (юридичними й фізичними особами), що об-слуговуються банками, а також порядок здійснення банківських операцій	
Качан О.О. [20]	Банківське право — це сукупність правових норм, що регулюють організацію та діяльність банків та інших фінансово-кредитних установ, їх взаємовідносини з клієнтурою та один з одним, порядок здійснення банківських операцій і надання послуг, передбачених законодавством	

2 Проаналізуйте нормативно-правові акти (додаток А; збірник "Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності" (http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=67406), доповніть таблицю 2.2, визначивши:

- законодавчі акти, що регулюють питання банківського кредитування;
- законодавчі акти, що регулюють питання формування ресурсної бази банку;
- законодавчі акти, що регулюють питання банківських рахунків;
- законодавчі акти, що регулюють операції банків з цінними

паперами;

- законодавчі акти, що регулюють операції банків з валютою.

Таблиця 2.2 – Законодавчо-правові акти регулювання банківської діяльності

Питання регулювання	Законодавчо-правовий акт	Анотація
1	2	3
Формування ресурсної бази банку	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV Ст. 340; 349	Депозитні операції банків. Кредитні ресурси
	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. Ст. 30-36	Структура регулятивного капіталу банку. Розмір і порядок формування статутного капіталу банку. Достатність (адекватність) регулятивного капіталу. Резервний та інші фонди банку
Банківський вклад	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV Ст. 340	Депозитні операції банків
	Цивільний кодекс України 16.01.2003 р. № 435-IV Ст. 1058-1065	Договір банківського вкладу. Форма договору банківського вкладу. Види банківських вкладів. Проценти на банківський вклад. Внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Ощадна книжка. Ощадний (депозитний) сертифікат
	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. Ст. 57	Гарантування вкладів фізичних осіб
	Закон України «Про систему гарантування	Правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб

	вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 р.	
--	--	--

Продовження таблиці 2.2

1	2	3
Банківське кредитування		
Регулювання банківських рахунків		
Регулювання операцій з цінними паперами		
Регулювання операцій з валютою		

Література [6, 9, 13, 14, 15, 20, 23, 28, 30, 34, 39].

ТЕМА 3. СТРАТЕГІЯ, МІСІЯ ТА ЦІЛІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Мета: з'ясувати основні принципи та поняття щодо визначення місії, стратегії банку та цілей його діяльності, вміти аналізувати та визначати стратегію банку і виявляти цілі його діяльності.

Форма проведення: семінар-диспут.

План

- 1 Корпоративна стратегія банку.
- 2 Етапи стратегічного планування.
- 3 Вибір місії банку.
- 4 Визначення стратегічних цілей діяльності банку.

Питання до дискусії:

1 Основними моментами місії сучасного банку мають бути такі напрями:

- сприяє становленню і розвитку підприємств усіх форм власності;
- сприяє підприємницькій діяльності громадян;
- гарантує своїм клієнтам кваліфікований банківський сервіс на рівні міжнародних стандартів;
- надає всі можливості для співробітництва з діловими партнерами в різних країнах світу;
- сприяє розвитку домашніх господарств і збереженню заощаджень населення;
- діє в суворій відповідності до законодавства України.

Із наведених прикладів місії, що декларують вітчизняні банки (додаток Б та інформація з офіційних сайтів банків) з'ясуйте, чи відповідають вони характерним вимогам щодо визначення місії.

2 Орієнтуючись на таблицю 3.1, запропонуйте формулювання місії для банку, який має пріоритетний намір здійснювати обслуговування:

- а) корпоративних клієнтів;
- б) приватний бізнес.

Таблиця 3.1 – Формулювання Місії банків

Визначення відмінності місій банків	Що має бути у формулюванні місії	Що не повинно бути у формулюванні місії
<ul style="list-style-type: none"> - спектр послуг, що надаються; - способи їх надання; - взаємини з тими або іншими групами клієнтів; - територіальне охоплення клієнтів банку	<ul style="list-style-type: none"> - основний напрям діяльності банку; - основна категорія клієнтів; - потреби клієнтів, що задовольняються банком; - відмітна ознака, що підкреслює особливість банку і виділяє саме його серед інших фінансових установ; - сторони діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - бути залежною від поточного стану банку, форм і методів його роботи; - бути звернутою у внутрішнє середовище банку, наприклад підвищення прибутку; - бути ні дуже вузькою, ні дуже широкою. У першому випадку є ризик втратити частину ринку, у другому —

	банку, якими він звернутий у зовнішнє середовище	мати малу частку ринку і слабкі конкурентні позиції
--	--	---

3 Виходячи з вивчення визначень термінів «стратегія», «антикризове управління», «стратегія комерційного банку» запропонуйте своє визначення антикризової стратегії комерційного банку (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Стратегія банку

Термін	Автор, джерело	Визначення
стратегія		
стратегія комерційного банку		
антикризове управління		
антикризова стратегія комерційного банку	Власна точка зору	

Література [7, 10, 12, 19, 26, 37].

ТЕМА 4. КОНКУРЕНЦІЯ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ

Мета: закріпити отримані знання, деталізувати і конкретизувати теоретичні положення щодо понять конкуренції в банківській справі, творче застосовувати отримані навички при розв'язанні конкретних практичних ситуацій, навчитися пропонувати й обґрунтовувати власні шляхи щодо вирішення проблеми.

Форма проведення: семінар-диспут; обговорення

індивідуального завдання, що містить елементи дослідницького характеру.

План

- 1 Особливості конкуренції в банківській справі.
- 2 Фактори впливу на конкурентоспроможність банку.
- 3 Аспекти підвищення конкурентоспроможності банку.

Питання до дискусії:

1 Проаналізуйте дефініції „банківська конкуренція” та виділіть характерні особливості. Узагальнюючи усі підходи до визначення сутності і змісту розглянутих понять, розробіть власне визначення поняття „банківської конкуренції” (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1 – Дефініції банківської конкуренції

Автор	Визначення	Характерні особливості
1	2	3
Колесов П.Ф. [22]	Банківська конкуренція – різновид конкуренції, що забезпечує взаємодію кредитних організацій і інших учасників фінансового ринку в процесі продажу банківських послуг, що змагаються в досягненні більшого прибутку та інших вигод за рахунок повного задоволення різноманітних потреб клієнтів і збільшення їх кількості	
Шпиг Ф., Деркач О.В. [37]	Конкуренція є процесом суперництва банків між собою та з іншими фінансово-кредитними інститутами, у ході якого вони прагнуть забезпечити собі провідні позиції на ринку банківських послуг	
Шпиг Ф., Волошко І. [38]	Конкуренції в банківській сфері – процес боротьби між суб’єктами господарювання на ринку, у ході якої створюються відмінні конкурентні переваги власної установи та її продуктів, що зумовлюють залучення найпривабливіших споживчих сегментів	
Дубовик	Банківська конкуренція – економічне явище,	

О.В., Кузнецова А.Я., Гірченко Т.Д. [18]	що характеризується існуванням певної кількості суб'єктів на банківському ринку, які одночасно зацікавлені у досягненні однієї і тієї самої мети і прагнуть забезпечити собі міцне становище на цьому ринку, що являє собою певний взаємозв'язок елементів ринкової системи	
---	---	--

Продовження таблиці 4.1

1	2	3
Фомін І. [35]	Конкуренція відображає ступінь привабливості банку для реальних і потенційних клієнтів, який дає змогу отримати певні переваги у формуванні впливу на ринкову ситуацію у власних інтересах	
Калініченко Л.Л. [19]	Банківська конкуренція – динамічний процес змагання між учасниками ринку банківських послуг за право зайняти найкращі можливості (порівняно з потенційними конкурентами) щодо реалізації своїх переваг для максимізації прибутку	
Попков В.В. [31]	Банківська конкуренція – це процес створення знань серед учасників ринку про те, як краще вести свій бізнес. Ті, хто створює нові знання про способи і прийоми господарювання, отримують короткочасну перевагу перед тими, хто прагнуть досягнути рівня кращих. Ті, хто не вміє вчитися або не може через обмеженість ресурсів застосувати наявні знання, вимушені покинути ринок. Таким чином відбувається зростання рівня і якості вироблюваних банківських продуктів і послуг	

2 Проаналізуйте характерні особливості банківської конкуренції (таблиця 4.2) виконайте відповідні завдання.

Таблиця 4.2 – Особливості банківської конкуренції

Особливості банківської конкуренції	Завдання
1	2
Конкурентами банків є не тільки інші банки, але і небанківські	Охарактеризувати особливості функціонування кредитних союзів,

фінансово – кредитні інститути	ломбардів, фінансових компаній на грошово-кредитному ринку
--------------------------------	--

Продовження таблиці 4.2

Конкуренція як між банками, так і між банківськими об'єднаннями	Охарактеризувати діяльність Асоціації українських банків (АУБ - http://aub.org.ua/), асоціації "Український кредитно-банківський союз (УКБС - http://kbs.org.ua/), Форуму ведучих міжнародних фінансових установ (ФВМФУ - http://www.ukrbanks.info/news/Forum-Veduwih-Mezhdunarodnyh-Finansovyh-Uchrezhdenii), Української національної іпотечної асоціації (УНІА - http://www.unia.com.ua/), Незалежної асоціації банків України (НАБУ - http://www.nabu.com.ua/ukr/)
Конкуренція між банками з іноземним капіталом і банками з національним капіталом, а також філіями іноземних банків	Охарактеризувати діяльність банків з іноземним капіталом в Україні
Внутрішньогалузева конкуренція носить переважно видовий характер (немає позабанківських замінників послуги)	Навести приклади депозитних програм різних банків (інформацію можна знайти на сайтах банків (додаток А))
На фінансовому ринку банки виступають як продавцями, так і покупцями фінансових ресурсів (у різний період часу найгостріше може спостерігатися конкуренція банків як покупців кредитних ресурсів, так і продавців кредитних ресурсів)	Проаналізувати період кризовий і післякризовий, виявити, ким на сьогодні є банки: покупцями чи продавцями кредитних ресурсів

Обмеження цінової конкуренції виводять на перший план проблему управління якістю банківського продукту і реклами	Проаналізувати процентні ставки за депозитами і кредитами в українських банках; визначити нецінові критерії банківської конкуренції
--	---

3 Чи згодні ви з тим, що для формування і досягнення конкурентних переваг необхідні такі умови:

- з урахуванням клієнтських потреб необхідно удосконалювати інноваційну діяльність, безперервно розробляти й упроваджувати нові банківські продукти (*наведіть приклад удосконалення інноваційної діяльності українськими банками*);

- банк винен виділятися динамічними здібностями швидкого впровадження того продукту, який необхідний клієнтам, адаптуватися до змін бізнес-середовища (*наведіть приклади швидкого задоволення потреб клієнтів на українському ринку банківських послуг, впровадження банками інновацій та інше*);

- банк зобов'язаний піклуватися про свій імідж, ефективність бізнес-процесів, знання і компетенцію співробітників, ефективну організаційну структуру (*наведіть приклад підтримання українськими банками репутації, місця в рейтингах, відгуків клієнтів, даних, опублікованих у засобах масової інформації, тощо*).

З'ясуйте, у чому полягають конкурентні переваги українських банків.

4 Чи згодні ви з думкою, що проблема більшості українських банків у їхніх динамічних здібностях та інноваційних якостях, обґрунтуйте.

З'ясуйте основні проблеми конкурентоспроможності українських банків на сучасному етапі.

Практичне завдання

Проведіть аналіз конкурентної позиції банківської установи за інтегрованою системою показників, оцініть перспективи розвитку та поточну конкурентоспроможність банку на ринку банківських послуг. Зробіть відповідні висновки.

Методичні рекомендації

Оцінка банку клієнтами – важливий індикатор конкурентоспроможності банку. Визначивши критерії привабливості банку, оцініть чи є банк конкурентоспроможним, тобто чи відповідає його діяльність вимогам клієнтів, вимогам акціонерів щодо прибутковості, ринкової вартості; чи володіє банк високоякісними технологіями і продуктами.

Оцінюючи конкурентну позицію банку на ринку банківських послуг, слід:

- по-перше, визначити основних його конкурентів – лідерів на даному ринку та найсильнішого і найвпливовішого «пріоритетного» конкурента, над яким банк прагне мати перевагу;
- по-друге, встановити критерії та показники;
- по-третє, зібрати та розробити процедуру обробки, збереження та надання інформації щодо масштабів і напрямів розвитку бізнесу банків-конкурентів.

Джерела інформації: періодичні видання, сайти в мережі Інтернет, дані платіжних систем тощо. Проаналізувавши діяльність банківських установ на ринку банківських послуг, найважливіші показники, що впливають на рівень конкурентної позиції банку (таблиця 4.3) зіставимо в таблиці 4.4

Для визначення якісної та кількісної оцінки показників, які найсуттєвіше впливають на конкурентну позицію банку на ринку банківських послуг і їхній ранг, доцільно використати експертний метод. Кожен показник оцінюють залежно від його значення в реалізації стратегії банку. Чим вищий бал, тим вища оцінка.

Таблиця 4.3 – Конкурентна позиція банку на ринку банківських послуг

Показник	Кількість балів		
	3	2	1
1	2	3	4
Імідж і надійність банку	Банк має бездоганну репутацію, надійний	Банк має непогану репутацію	Є передумови до виникнення сумнівів у надійності банку
Частка банку на	Від 30 % і вище	Від 10 % до 30 %	Менше ніж

ринку банківських послуг			10%
Територіальна експансія (мережа відділень)	Розгалужена мережа філій і відділень	Банк має відділення в кожному регіональному центрі	Банк має незначну кількість філій і відділень

Продовження таблиці 4.3

1	2	3	4
Широка асортиментна політика	Широкий асортимент банківських продуктів (у тому числі нетрадиційних). Асортимент постійно оновлюється	Банк пропонує клієнтам повний асортимент «класичних» банківських продуктів	Портфель пропорованих банківських продуктів неповний
Унікальні властивості продукту	Власники депозитних продуктів банку мають значні переваги порівняно з клієнтами банків-конкурентів	Власники продуктів банку мають незначні переваги порівняно з клієнтами банків-конкурентів	Власники банківських продуктів банку не мають жодних переваг порівняно з клієнтами банків-конкурентів
Наявність інновацій, ноу-хау	Банк швидко впроваджує нові продукти (у тому числі власні розробки)	Банк упроваджує нові продукти	Банк повільно впроваджує інновації
Швидкість реагування на зміну цін на ринку	Банк регулярно переглядає тарифи та оперативно реагує на зміну ринкових умов	Банк дотримується середньоринкового рівня цін на банківські продукти	Банк не узгоджує власні тарифи на банківські послуги з умовами

			ринку
Технологічна оснащеність	Високий рівень технологічної оснащеності банківських операцій	Середній рівень технологічної оснащеності банківських операцій	Недостатній рівень технологічної оснащеності банківських операцій
Якість обслуговування	Високий рівень обслуговування клієнтів (індивідуальний підхід до клієнта)	Рівень обслуговування клієнтів оцінюється як задовільний	Рівень обслуговування клієнтів оцінюється як незадовільний

Продовження таблиці 4.3

1	2	3	4
Додаткові послуги	Банк активно розробляє та впроваджує додаткові послуги	Банк розробляє та планує впроваджувати додаткові послуги	Банк не надає додаткових послуг
Спільні партнерські проекти	Банк активно співпрацює з партнерами, реалізуючи спільні проекти	Банк розробляє та планує в найближчій перспективі впроваджувати спільні проекти	Банк не співпрацює з партнерами в рамках спільних проектів
Агентська мережа	Банк має розгалужену агентську мережу	Банк співпрацює на агентських засадах принаймні з одним банком	Банк не має агентських відносин з іншими банками
Оцінка рекламної кампанії	Банк активно рекламує власні депозитні послуги на ринку	Реклама банківських послуг ведеться в рамках загальної рекламної кампанії	Банк не рекламує власних послуг
Прибуток і рентабельність	Політика банку окупилася та приносить стабільний	Політика банку приносить прибуток, але ще не окупилася	Політика банку є збитковою для банку

	прибуток		
Імідж керівництва та кваліфікація персоналу	Позитивний імідж керівництва банку та високий рівень професіоналізму у співробітників	Співробітники підвищують свій професійний рівень (відвідують семінари, курси)	Недостатній рівень професійної підготовки співробітників
Загальна оцінка			

Найпростіший метод визначення конкурентної позиції банку – це порівняння суми балів, виставлених йому та його конкурентові (більша сума балів, власне, відповідатиме сильнішій конкурентній позиції).

Коректнішим методом визначення конкурентної позиції банку є ранжирування показників і їхніх бальних оцінок за ступенем їх значущості та присвоєння їм відповідних рангів (чим сильніший вплив показника на кінцевий результат, тим вищий ранг).

При цьому використовується формула:

$$K3 = \sum a_i K_i \quad (4.1)$$

де $K3$ – зважена (узагальнена) бальна оцінка;

K_i – бальна оцінка i -го показника;

a_i – коефіцієнт значущості (ранг) i -го показника.

Для порівняння можуть використовуватися також індекси, які показують, наскільки той чи інший показник банку відрізняється від аналогічного показника конкурента. Значення індексів можуть бути меншими або більшими від одиниці і розраховуються так:

$$Y_i = K_i / K_i(k), \quad (4.2)$$

де Y_i – індекс i -го показника конкурентоспроможності;

K_i – значення i -го показника;

$K_i(k)$ – значення i -го показника конкурента.

Узагальнювальний показник конкурентної позиції банку на

ринку визначається як сума розрахованих індексів банку за всіма показниками.

Чим більше значення цього показника, тим сильніша конкурентна позиція банку, і навпаки, чим менше значення, тим сильніша позиція конкурента.

Результати оцінки конкурентної позицію банку «А» на ринку банківських послуг у балах – від 1 до 3 зіставимо в таблиці 4.4.

Таблиця 4.4 – Визначення конкурентної позиції банку

Критерій оцінки банку	Банк „А”	Банк конкурент	Ранг показника (100 %)	Показник по банку „А” (зважений)	Показник по банку конкуренту (зважений)	Індекси показників
	1	2	2	4=1x3	5=2x3	6=4/5
1	2	3	4	5	6	7
1 Імідж і надійність банку						
2 Частка банку на ринку банківських послуг						
3 Територіальна експансія (мережа відділень)						
4 Широка асортиментна політика						
5 Унікальні властивості продукту						
6 Наявність інновацій, ноу-хау						
7 Швидкість						

реагування на зміну цін						
8 Технологічна оснащеність						
9 Якість обслуговування						
10 Додаткові послуги						
11 Спільні партнерські проекти						
12 Агентська мережа						
13 Оцінка рекламної кампанії						

Продовження таблиці 4.4

1	2	3	4	5	6	7
14 Прибуток і рентабельність						
15 Імідж керівництва						
16 Кваліфікація співробітників						
Загальна оцінка						

Література [8, 11, 17, 18, 19, 22, 29, 31, 35, 37, 38].

ТЕМА 5. БАНКІВСЬКИЙ РИНОК, ЙОГО СЕГМЕНТАЦІЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ

Мета: закріпити отримані знання, деталізувати і конкретизувати теоретичні положення щодо понять банківського маркетингу, вміти творчо застосовувати отримані теоретичні знання при розв'язанні конкретних практичних ситуацій, навчитися висувати й обґрунтовувати власні рішення проблеми.

Форма проведення: обговорення індивідуального завдання, що містить елементи дослідницького характеру, організація дискусій на підставі виконаного завдання.

План

- 1 Специфіка банківського маркетингу та його основні принципи.
- 2 Етапи маркетингового процесу.
- 3 Інструменти маркетингового дослідження.
- 4 Інструменти реалізації маркетингової стратегії банків України.

Питання до дискусії:

1 Охарактеризуйте інструменти реалізації маркетингової стратегії в банках України:

- товарну політику (*асортиментну і об'ємну*), наведіть приклади «гнучкості» асортиментної політики українських банків, новий вигляд банківських послуг для клієнтів, метод «пакетних» продажів послуг, «кросс-селінг»;

- цінову політику. *Наведіть приклади встановлення цін на банківський продукт методом розчленовування цін, або диференціації цін. Запропонуйте оптимальні, на ваш погляд, критерії диференціації процентних ставок за депозитами та кредитами;*

- збутову політику. *Розгляньте на прикладі конкретних банків організацію збуту банківського продукту клієнтові шляхом певних каналів реалізації, стимулювання збуту і тимчасових параметрів;*

- комунікаційну політику. *Проаналізуйте цілі і призначення реклами, паблік-релейшен (PR), паблісіті, сервісу, культури обслуговування, спонсорства, добродійності тощо для просування банківського продукту.*

Практичне завдання

Проведіть маркетингове дослідження ринку банківських послуг, визначивши потенційних покупців банківських послуг, конкурентів, пропоновані послуги, і дослідіть продуктову політику банку.

Методичні вказівки

Маркетингове дослідження ринку банківських послуг окремого району можна провести, використавши експрес-метод маркетингового дослідження.

Експрес-метод може застосовуватися в таких випадках:

- при відкритті нового відділення комерційного банку в даному регіоні;
- періодично з метою оптимізації продуктового ряду або розроблення нового продукту.

Об'єктом дослідження є місто (район міста, селище).

Завданням дослідження є визначення потенційних покупців і їх потреб у сфері банківських послуг. На основі висновків маркетингового дослідження потрібно розробити (або оптимізувати) продуктову політику банку.

Дослідження за експрес-методом складається з 2-х частин:

- 1 Дослідження населення міста і його потреб.
- 2 Аналіз конкурентної ситуації у цьому регіоні.

Технологія вивчення клієнтури починається із проведення її сегментації – розділення ринку на чітко визначені групи споживачів, що розрізняються за своїми потребами, характеристиками або поведінкою.

Найважливішими групами інформаційних джерел є:

- органи державного управління;
- органи статистики;
- засоби масової інформації та інформантства;
- спеціалізовані фірми, що розповсюджують комп'ютерні інформаційні продукти;
- консалтингові фірми;
- ділові довідники (у тому числі електронні).

В основі сегментації лежать характер банківських послуг (кредитні, депозитні, інвестиційні), клієнтурні ознаки (юридичні або фізичні особи), географічна, демографічна, психографічна і поведінкова сегментації (додаток В).

При дослідженні конкурентів банку необхідно дослідити:

- 1 Скільки є традиційних конкурентів?
- 2 Які їхні сильні та слабкі сторони?
- 3 Ключові стратегії їхніх бізнесів.

4 Які конкуренти особливо сильні у певних сегментах ринку?

5 Чому вони домоглися успіху?

6 Виявити конкурентів банку, що досліджується (інформація доступна з мережі Інтернет на сайтах банків) і провести аналіз процентних ставок, що пропонують банки-конкуренти своїм клієнтам, а також аналіз послуг, що надають банки своїм клієнтам. **Заповніть таблиці 5.1, 5.2 та зробіть відповідні висновки.**

Таблиця 5.1 – Процентні ставки за депозитами/кредитами (на відповідний період)

Назва банку	Процентні ставки			
	За депозитами		За кредитами	
	гривня	долар	гривня	долар

Таблиця 5.2 – Послуги банків-конкурентів

Банк конкурент	Послуги		Конкурентні переваги
	Юридичним особам	Фізичним особам	

На основі проведеного дослідження підготуйте пропозиції банку, що досліджується, зберегти свої конкурентні позиції на ринку, максимально точно задовольнивши потреби клієнтів цього регіону, пропонуючи особливі банківські продукти.

Література [8, 10, 12, 19, 29, 36].

ТЕМА 6. УПРАВЛІННЯ ПАСИВАМИ БАНКУ

Мета: закріпити отримані знання, деталізувати і конкретизувати теоретичні положення щодо управління власним капіталом банку, банківськими депозитними ресурсами та недепозитними коштами банку, вміти аналізувати ринок

депозитних ресурсів, навчитися приймати рішення щодо формування депозитної політики банку.

Форма проведення: організація дискусій на підставі виконаних рефератів з наступною оцінкою активності студента і його уміння обґрунтовувати та аргументовано відстоювати свою позицію. Практичне заняття.

План

- 1 Аналіз депозитного ринку України і зарубіжних країн.
- 2 Депозитна політика банків.
- 3 Роздрібні депозитні продукти.
- 4 Ціноутворення депозитних продуктів.
- 5 Аналіз продажів і робота з депозитним портфелем банку.

Практичні завдання:

1 Використавши дані Національного банку України (www.bank.gov.ua), каталог українських банків (www.banker.kiev.ua), дані асоціації українських банків (www.aub.com.ua), дані уповноважених рейтингових агентств включених до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств (www.ibi.com.ua, www.expert-rating.com, www.rurik.com.ua, www.credit-rating.ua) проаналізуйте ресурсну базу української банківської системи. Заповніть таблиці 6.1 – 6.5. Зробіть відповідні висновки.

Таблиця 6.1 – Сукупний капітал банківської системи

Балансовий показник	У цілому по системі		
	N-2	N-1	N
Статутний капітал			
Резерви, капіталізовані дивіденди та інші фонди			
Резерви переоцінки цінних паперів			
Прибуток/збиток минулих років			
Інший власний капітал			
Усього власного капіталу			

Таблиця 6.2 — Динаміка основних показників власного капіталу банків України

Балансовий показник	У цілому по системі		
	N-2	N-1	N
Власний капітал			
Статутний капітал			
Регулятивний капітал			
Адекватність регулятивного капіталу (Н2)			
Частка капіталу у пасивах			

Таблиця 6.3 — Сукупні зобов'язання банківської системи

Балансовий показник	У цілому по системі		
	N-2	N-1	N
Кошти банків			
Кошти юридичних осіб			
Кошти фізичних осіб			
Інші залучені кошти			
Інші фінансові зобов'язання			
Інші зобов'язання			
Всього зобов'язання			

Таблиця 6.4 — Структура депозитів за валютами

Період	Всього о	У тому числі				
		гривня	долар	євро	рос. рубль	інші валюти
N-2						
N-1						
N						

Таблиця 6.5 — Структура депозитів за строками

Період	Більше 2 років	Від 1 до 2 років		До 1 року	На вимогу
		років	років		
N-2					
N-1					

N				
---	--	--	--	--

Література [26, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 54,].

ТЕМА 7. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ БАНКУ

Мета: закріпити і узагальнити теоретичні положення щодо особливостей управління портфелем активів банку, вміти аналізувати структуру активних операцій банку, робити висновки і вносити пропозиції щодо управління активами.

Форма проведення: організація дискусій на підставі виконаних рефератів з наступною оцінкою активності студента і його уміння обґрунтовувати та аргументовано відстоювати свою позицію. Практичне заняття.

План

- 1 Особливості управління портфелем активів банку.
- 2 Методи управління активами банку.
- 3 Інструментарій управління активами банку.

Практичні завдання:

1 Використавши дані Національного банку України (www.bank.gov.ua), каталог українських банків (www.banker.kiev.ua), дані асоціації українських банків (www.aub.com.ua) проаналізуйте оцінку якості структури активів української банківської системи. Заповніть таблиці 7.1 – 7.5. Зробіть відповідні висновки.

Таблиця 7.1 – Сукупні активи банківської системи

Балансовий показник	У цілому по системі		
	N-2	N-1	N
Грошові кошти та їх агрегати			
Торгові цінні папери			
Кошти в інших банках			
Кредити та заборгованість клієнтів			
Цінні папери в портфелі банків			

на продаж			
Основні засоби та нематеріальні активи			
Інші фінансові активи			
Усього активів			
N – рік, що аналізується			

Таблиця 7.2 – Структура виданих кредитів у розрізі валют

Період	Всього	У тому числі				
		гривн я	долар	євро	рос. рубль	інші валюти
N-2						
N-1						
N						

Таблиця 7.3 – Структура наданих кредитів у розрізі строків

Період	Активи	Кредити	Довгостроков і кредити	Відношення довгострокови х кредитів до кредитів наданих
N-2				
N-1				
N				

Таблиця 7.4 – Структура наданих кредитів у розрізі секторів економіки

Період	Усього	Споживчі кредити	На придбання, будівництво, реконструкцію нерухомості	Інші кредити	Іпотечні кредити	За факторинго-вими операціями	За лізинговими операціями
N-2							
N-1							
N							

Таблиця 7.5 — Структура наданих кредитів за цільовим спрямуванням

Період	Усього	Кредити в поточну діяльність	На придбання, будівництво, реконструкцію нерухомості	Інші інвестиційні кредити
N-2				
N-1				
N				

2 За даними звітності конкретного банку проаналізуйте структуру активних операцій банку за звітний період і порівняйте з попереднім. Зробіть висновки і внесіть пропозиції щодо управління активами.

3 За даними звітності конкретного банку проаналізуйте структуру його активів і визначте вид політики, яку проводить банк стосовно активних операцій.

4 За даними фінансової звітності банку оцініть виконання нормативів ліквідності. Заповніть таблицю 7.6.

Визначте заходи щодо утримання ліквідності на законодавчому рівні.

До активів і поточних зобов'язань банку під час розрахунку нормативів ліквідності включаються активи і зобов'язання, що

представлені в додатку Г.

Таблиця 7.6 – Нормативи ліквідності банку

Норматив	Формула для розрахунку	Нормативне значення	Показник за банком	Висновок
Норматив миттєвої ліквідності (Н4)	співвідношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань банку	не менше ніж 20 %		
Норматив поточної ліквідності (Н5)	співвідношення активів з кінцевим строком погашення до 31 дня до зобов'язань банку з кінцевим строком погашення до 31 дня	не менше ніж 40 %.		
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	співвідношення активів до зобов'язань з кінцевим строком погашення до одного року	не менше ніж 60 %.		

Література [26, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 54,].

ТЕМА 8. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА НАДІЙНОСТІ БАНКІВ

Мета: закріпити отримані знання щодо аналізу фінансової стійкості і надійності банку. Вміти визначати фактори надійності банку, розраховувати рейтинг надійності українських банків і

приймати рішення щодо привабливості банків для клієнтів.

Форма проведення: організація дискусій на підставі виконаних завдань з наступною оцінкою активності студента і його вміння обґрунтовувати та аргументовано відстоювати свою позицію.

План

- 1 Аналіз депозитного ринку України і зарубіжних країн.
- 2 Депозитна політика банків.
- 3 Роздрібні депозитні продукти.
- 4 Ціноутворення депозитних продуктів.
- 5 Аналіз продажів і робота з депозитним портфелем.

Практичні завдання:

1 На основі офіційних даних НБУ, застосовуючи фактори привабливості банків для вкладників, розрахуйте рейтинг надійності депозитних внесків в українських банках.

Методичні рекомендації

Рейтинг привабливості банків для вкладників спрямований на комплексне оцінювання банків, що враховує найважливіші фактори привабливості установ для вкладників, які можливо розрахувати на основі публічної інформації.

Об'єкт рейтингу – банки, що входять до 1, 2, 3, 4 групи за класифікацією НБУ.

Предмет рейтингу – привабливість банків для вкладників, що визначається кількісно як загальна сума балів факторів привабливості – від 1 до 4, зважених на важливість кожного фактора – від 0 до 1.

Якісно привабливість банків визначається рейтинговою категорією групи банків - а, б, с чи d, що залежить від суми загального заліку. При цьому головне значення має рейтингова категорія групи банку, а не його порядковий номер у таблиці.

Джерела даних: показники квартальної звітності банків, що опубліковані на офіційних сайтах АУБ, НБУ, а також на корпоративних сайтах банків.

Для визначення фактора "Рівень іноземної чи державної

підтримки" використовується офіційна інформація НБУ про власників істотної частки банку, а також дані інформантів.

Прогноз подальшої фінансової стійкості банків - це середнє арифметичне прогнозів експертів.

При підготовці визначення рейтингу до уваги беруться такі фактори, що визначають привабливість банків з точки зору вкладників.

- 1 Довгостроковий приплив або відплив депозитів.
- 2 Відповідність капіталу активам.
- 3 Ліквідність банку.
- 4 Рівень іноземної чи державної підтримки.
- 5 Ефективність діяльності банку.
- 6 Поточний приплив або відплив депозитів.
- 7 Поточний приріст або зменшення власного капіталу.
- 8 Зміна довіри банків-партнерів.
- 9 Коефіцієнт системності.

Рівень важливості кожного із запропонованих факторів визначено через присвоєння ваг-множників, сума яких дорівнює одиниці.

За існуючого рівня прозорості банківської системи України необхідно розрахувати фактори, що максимально адекватно відображають комплексну привабливість банків для вкладників (таблиця 8.1).

Таблиця 8.1 – Розрахунок значень рейтингових факторів

ФАКТОР	ПОКАЗНИК	ФОРМУЛА *
1 Довгостроковий приплив або відплив депозитів	Приріст депозитів за рік	Деп. - Деп. мр / Деп. мр
2 Відповідність капіталу активам	Коефіцієнт достатності капіталу	ВК / чА
3 Ліквідність банку	Коефіцієнт ліквідності	ГК / чА
4 Рівень іноземної чи державної підтримки	Державна власність** чи входження у міжнародну фінансову групу	-
5 Ефективність діяльності	Рентабельність	ФР / ВК

банку	власного капіталу	
6 Поточний приплив або відплив депозитів	Приріст депозитів за квартал	Деп - Деп. пк / Деп. пк
7 Поточний приріст або зменшення власного капіталу	Зміна власного капіталу за півріччя	ВК - ВК. пп / ВК. пп
8 Чиста процентна маржа	Відношення чистого процентного доходу до чистих активів	ЧПД / чА
9 Зміна довіри банків-партнерів	Динаміка коштів інших банків за квартал	КБ - КБ. пк / КБ. пк
ПРОМІЖНИЙ ЗАЛІК	Сума балів факторів, зважених на відповідні ваги	ПЗ
10 Коефіцієнт системності	Обсяг активів	1 - 1,05 - 1,10
11 Понижуючий коефіцієнт	Масові випадки неповернення чи затримки вкладів упродовж останніх трьох років	0,8 - 0,9 - 1
ЗАГАЛЬНИЙ ЗАЛІК	Сума балів факторів, зважених на відповідні ваги	33
<p>Примітки: * – умовні позначення, використані у формулах, означають: Деп. – депозити; КБ – кошти інших банків; ВК – власний капітал; чА – чисті активи – активи банку, зменшені на суму резервів за активними операціями; ГК – грошові кошти – кошти в НБУ, в інших банках і готівкові кошти банку; ФР – фінансовий результат – прибуток або збиток;</p>		

Продовження таблиці 8.1

<p>Примітки: Зоб. – зобов'язання; ЧПД – чистий процентний дохід; Х. пп – показник "Х" півроку тому; Х. мр – показник "Х" на аналогічну дату року, що аналізується; Х пк – показник "Х" за квартал. ** - щойно рекапіталізовані державою банки отримали 1 бал, а не 4, з огляду на незавершеність процесу реструктуризації та збереження невизначеності щодо їх майбутнього</p>

Кожному фактору перед тим, як зважити на його

важливість, присвоюється бал від 1 до 4. Бали залежать від діапазону, у який потрапляє значення показника, що відображає кількісний зміст фактора.

Наприклад, якщо фактор "довгостроковий приплив депозитів у банку", виражений показником "приріст депозитів населення за 12 місяців", більший 30 %, то такому банку присвоюється найбільша сума балів – 4.

Якщо ж він менший за 30 %, але більший за нуль – 3 бали. Якщо значення показника перебуває у діапазоні від нуля до мінус 30 % – 2 бали. Якщо падіння депозитів становило понад 30 %, банк отримує найменший бал – 1. Згодом отриманий бал множиться на вагу фактора.

Сума проміжного загального заліку для банку розраховується шляхом додавання чисел, отриманих від множення балів на вагу кожного фактора. Потім отриманий результат коригується на коефіцієнт системності та понижуючий коефіцієнт. Чим більше значення загального заліку, тим привабливіший банк для вкладників.

Визначення рейтингової категорії

Рейтингова таблиця будується шляхом ранжування банків, які беруть участь у рейтингу, у порядку зниження суми їхнього загального заліку – ЗЗ.

Після цього залежно від діапазону, у який потрапляє кожен банк, виділяються чотири рейтингові групи банків. Групам присвоюється категорія у вигляді латинських літер a, b, c чи d. Критерії присвоєння рейтингових категорій надані в таблиці 8.2.

Таблиця 8.2 – Критерії присвоєння рейтингових категорій

Значення суми загального заліку (ЗЗ)	Рейтингова категорія	Зміст категорії
3,8 і більше	a	Високий рівень привабливості для вкладників
від 2,9 до 3,79	b	Середній рівень привабливості для вкладників
від 2,00 до 2,89	c	Задовільний рівень привабливості для вкладників
від 1,00 до 1,99	d	Низький рівень привабливості для

		вкладників
--	--	------------

На основі розрахованих показників визначаємо рейтинг банків за надійністю депозитних внесків, дані заносимо в таблицю 8.3. (приклад рейтингу банків поданий у таблиці 8.4).

Таблиця 8.3 – Рейтинг банків за надійністю депозитних внесків

Банк	Динаміка депозитів	Відповідність капіталу активам	Ліквідність	Рівень підтримки акціонерів	Ефективність діяльності банку	Рівень боргового навантаження	Динаміка власного капіталу за півріччя	Чиста процентна маржа	Сумарний рейтинг	Сумарний рейтинг і прогноз
Укрексімбанк										
Ощадбанк										
"Сбербанк России"										
Unicredit										
Промінвестбан к										
Приватбанк										
"Райффайзен банк аваль"										
.....	.....	.....	..	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.								.		

Таблиця 8.4 – Рейтинг банків за надійністю депозитних внесків (приклад)

Банк	населення	Довгострокова динаміка депозитів	Відповідність капіталу активам	Ліквідність	Рівень підтримки акціонерів	Ефективність діяльності банку	Рівень боргового навантаження	Динаміка власного капіталу за півріччя	Чиста процентна маржа	Сумарний рейтинг	Сумарний рейтинг і прогноз
Банк X	3	4	4	4	3	4	3	4	4,02	A	
Банк Y	4	4	3	4	3	4	3	4	3,96	A	
Банк Z	4	3	3	4	4	4	4	4	3,70	A	

Література [10, 19, 26, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 44, 47, 53].

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РЕФЕРАТІВ

- 1 Виникнення і еволюція банківської справи.
- 2 Банківська система та її роль у ринковій інфраструктурі.
- 3 Проблеми банківської системи України та шляхи їх вирішення.
- 4 Досвід іноземних країн у формуванні банківських систем.
- 5 Транснаціональні банки, їх сутність і види діяльності в умовах глобалізації.
- 6 Банківська таємниця в законодавстві зарубіжних країн.
- 7 Антимонопольне регулювання банківського ринку.
- 8 Банківська конкуренція в стародавньому світі.
- 9 Сучасна банківська конкуренція.
- 10 Аналіз зовнішніх факторів як основна частина маркетингового дослідження.
- 11 Формування та вибір стратегії комерційного банку.

- 12 Злиття і поглинання в банківському бізнесі.
- 13 Адміністративні та законодавчі обмеження банківської діяльності.
- 14 Сучасна організаційна структура банку та її вплив на розвиток банку.
- 15 Ризики в діяльності комерційного банку.
- 16 Аналіз ринку банківських послуг.
- 17 Банківський імідж: його формування і роль у збуті банківських послуг.
- 18 Проблеми управління ресурсами в сучасних умовах.
- 19 Формування депозитної політики банку в системі управління банківськими ресурсами, шляхи її оптимізації.
- 20 Ефективні шляхи збільшення депозитного портфеля банку.
- 21 Депозитні програми лояльності.
- 22 Гарантія повернення депозитних ресурсів.
- 23 Шляхи підвищення якості кредитного портфеля.
- 24 Банківська діяльність у сфері інвестицій.
- 25 Регулювання діяльності банків з боку Національного банку України.
- 26 Прибуток і затрати банку.
- 27 Підходи до оцінювання діяльності банку.
- 28 Значення фінансової стійкості і надійності банківського сектора для макроекономічної стабільності країни.
- 29 Варіанти організаційної структури в банківській справі.
- 30 Хеджування ризику зміни процентних ставок.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1 Статутний капітал комерційного банку створюється за рахунок:

- а) майнових внесків; б) грошових внесків;
- в) майнових і грошових внесків; г) випуску і продажу акцій.

2 Метою банківського нагляду є:

- а) стабільність банківської системи;
- б) захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки;

- в) зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках;
- г) регулювання економічних нормативів.

3 Керівниками банку мають бути дієздатні фізичні особи, які відповідають таким вимогам:

- а) наявність вищої економічної, юридичної освіти чи освіти в галузі управління залежно від займаної посади;
- б) стаж роботи в банківській системі за відповідним фахом не менше трьох років;
- в) бездоганна ділова репутація.

4 Виділити фактори, що визначають конкурентну позицію банку на ринку:

- а) прибутковість банку; б) частка банку на ринку;
- в) якість банківської послуги; г) реклама;
- д) організація надання послуг;
- е) культура відносин банку з клієнтурою.

5 Які фактори впливають на рівень цін на банківські послуги:

- а) витрати банку; б) розмір попиту;
- в) ціни конкурентів; г) реклама?

6 Що впливає на цінову політику банку (ранжувати за важливістю):

- а) конкуренти банку;
- б) клієнти;
- в) посередники;
- г) зміна курсу валюти?

7 Виділити фактори, що визначають конкурентоспроможність комерційного банку:

- а) години роботи банку;
- б) місцезнаходження філій банку;
- в) спектр послуг, що надає банк;
- г) нова послуга;
- д) оперативність та якість обслуговування;
- е) ціни та послуги.

8 Які із нижче перелічених форм реорганізації банків передбачає припинення діяльності двох чи кількох банків як юридичних осіб і передачу всіх майнових прав та обов'язків до банку юридичної особи, який створюється внаслідок реорганізації:

- а) злиття;
- б) виділення;
- в) перетворення?

9 Які операції банк не має права здійснювати без отримання письмового дозволу НБУ:

- а) розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик;
- б) операції з валютними цінностями;
- в) приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб?

10 Рішення про державну реєстрацію банку з іноземним капіталом приймає:

- а) Правління Національного банку України;
- б) Комісія Національного банку України;
- в) Голова Національного банку України.

11 Учасниками банку не можуть бути:

- а) юридичні особи, у яких банк має істотну участь;
- б) об'єднання громадян;
- в) релігійні та благодійні організації;
- г) фізичні особи;
- д) держава.

12 Розмір відрахувань до резервного фонду має бути не менше:

- а) 5 % прибутку банку;
- б) 5 % регулятивного капіталу банку;
- в) 5 % статутного фонду банку.

13 Виконавчим органом комерційного банку є:

- а) ревізійна комісія банку;
- б) спостережна рада;
- в) рада директорів.

14 Виділити фактори, що визначають конкурентну позицію банку на ринку:

- а) прибутковість банку; б) частка банку на ринку;
- в) якість банківської послуги; г) реклама;
- д) організація надання послуг;
- е) культура відносин банку з клієнтурою.

15 Укажіть рису, властиву банківській системі України:

- а) це монобанк;
- б) це дворівнева система;
- в) це трирівнева система.

16 Яку з наведених характеристик банку ви вважаєте правильною:

- а) банк – це фінансовий посередник грошового ринку;
- б) банк – це підприємство, що продукує і поставляє на ринок кредит;
- в) банк – це фінансовий посередник і кредитне підприємство?

17 Виділити фактори, що визначають формування попиту клієнтів на банківські послуги:

- а) ціни на банківські послуги;
- б) принципи надання банком послуг;
- в) місцезнаходження банку;
- г) платоспроможність клієнтів;
- д) структура персоналу банку;
- е) прийняття нових законодавчих актів.

18 Які фактори впливають на рівень цін на банківські послуги:

- а) витрати банку; б) розмір попиту; в) ціни конкурентів; г) реклама?

19 Для здійснення яких операцій банку повинні мати банківську ліцензію:

- а) приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб;
- б) операції з валютними цінностями;
- в) відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів і зарахування коштів на них;
- г) розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик;
- д) емісія власних цінних паперів?

20 Порядок і розміри формування резервного фонду визначає:

- а) Національний банк; б) загальні збори акціонерів.

21 НБУ встановлює для комерційних банків економічні нормативи з метою:

- а) захисту інтересів клієнтів і забезпечення фінансової надійності комерційного банку;
- б) забезпечення фінансової надійності комерційного банку
- в) забезпечення належного рівня ліквідності комерційного банку

22 Під поняттям «інвестиційний банківський бізнес» розуміють:

- а) інвестиційний банкінг; б) сек'юритизація активів;
- в) страхування ризиків г) вірна відповідь а)+б)+в).

23 Підставами виникнення банківських правовідносин можуть виступати:

- а) норма закону, наприклад при реалізації кредитно-грошової політики держави або формуванні обов'язкових резервів;
- б) адміністративний акт, наприклад видача ліцензії або її відгук;
- в) договір або одностороння операція;
- г) всі відповіді є правильними.

24 Для аналізу зовнішнього середовища впливу на банк використовують:

- а) метод матричного аналізу цільового ринку;
- б) SWOT аналіз; в) PEST-аналіз.

25 Результатом аналізу внутрішнього середовища є визначення:

- а) конкурентних переваг і слабких сторін, недоліків банку, пов'язаних зі значним ризиком для банку;
- б) ключових факторів успіху і загроз ринку, пов'язаних зі значними ризиками для банку; в) всі відповіді є правильними.

26 Суб'єктами банківських правовідносин можуть бути:

- а) фізичні та юридичні особи; б) кредитні організації;
- в) банківські союзи, асоціації, ліги, групи, концерни, клірингові палати;
- г) органи влади; д) всі відповіді є правильними;
- е) правильні відповіді а) +б).

27 Метою банківського нагляду є:

- а) стабільність банківської системи;
- б) захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки;
- в) зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках;
- г) регулювання економічних нормативів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/anot/436-15>.
- 2 Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
- 3 Про банки та банківську діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html.
- 4 Про Національний банк України [Електронний ресурс]: закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T990679.html.
- 5 Про систему гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]: закон України від 23.02.12 р. № 4452-VI. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T990679.html.
- 6 Агарков, М.М. Основы банковского права [Текст]: курс лекций. Учение о ценных бумагах [Текст]: научное исследование / М.М. Агарков. — 3-е изд., стереотип. — М.: Волтерс Клувер, 2007. — 336 с.
- 7 Алавердов, А.Р. Стратегический менеджмент в коммерческом банке [Текст]: учебник / А.Р. Алавердов. — М.: Маркет ДС, 2009. — 568 с.
- 8 Барабань, Д.О. Оцінка інтенсивності конкуренції в галузі [Текст] / Д.О. Барабань // Стратегія економічного розвитку України: наук. зб.— К.: КНЕУ, 2002. — Вип. 2(9). — С. 368–373.
- 9 Банковское право США [Текст] / А.М. Поллард, Ж.Г. Пассейк, К.Х. Эллис, Ж.П. Дейли: пер. с англ. — М.: Прогресс. — 1992. — 768 с.
- 10 Банківський менеджмент [Текст]: навч. посібник / О.А. Кириченко, І.В. Гіленко, С.Л. Рогаль та ін.; за ред.

О.А. Кириченка. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 438 с.

11 Борисенко, З.М. Основи конкурентної політики [Текст]: підручник / З.М. Борисенко. – К.: Таксон, 2004. – 704 с.

12 Васюренко, О.В. Банківський менеджмент [Текст]: посібник / О.В. Васюренко. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 320 с.

13 Ващенко, Ю.В. Банківське право [Текст]: навч. посібник / Ю.В. Ващенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 344 с.

14 Гавальда, С. Банковское право (Учреждения — Счета — Операции) [Текст] / С. Гавальда, Ж. Стуфле: пер. с франц. — М.: Финстатинформ, 1996.

15 Гетманцев, Д.О. Банківське право України [Електронний ресурс]: навч. посібник / Д.О. Гетманцев, Н.Г. Шукліна. — Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua>.

16 Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: офіц. Веб-сайт. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

17 Дребот, Н.П. Сутність конкурентоспроможності та оцінка конкурентної позиції банку на ринку депозитних послуг. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2009_2/VUBSNBU5_p94-p99.pdf.

18 Дубовик, О.В. Формування конкурентоспроможності банку [Текст]: монографія / О.В. Дубовик, А.Я. Кузнєцова, Т.Д. Гірченко. – Львів: ЛБІ НБУ, 2005. – 215 с. .

19 Калініченко, Л.Л. Банківська справа [Текст]: навч. посібник / Л.Л. Калініченко, Н.М. Островерх. – Харків: УкрДазт, 2010. – 138 с.

20 Качан, О.О. Банківське право [Текст]: навч. посібник / О.О. Качан. — К.: Юрінком Інтер, 2000. – 288 с.

21 Кобиляцький, Л.С. Управління конкурентоспроможністю [Текст]: навч. посібник / Л.С. Кобиляцький. – К.: Зовн. торгівля, 2003. – 304 с.

22 Колесов, П.Ф. Экономическая природа банковской конкуренции [Электронный ресурс] / П.Ф. Колесов // Экономика и менеджмент инновационных технологий. – 2012, ноябрь. – Режим доступу: <http://ekonomika.snauka.ru/2012/11/1391>.

23 Костюченко, О.А. Банківське право [Текст]: навч. посібник / О.А. Костюченко. — К.: КНЕУ, 1999. — 168 с.

24 Котельников, Д.І. Управління конкурентоспроможністю [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Д.І. Котельников, С.М. Задорожна. — К.: Видав. дім «Слово», 2004. — 168 с.

25 Міжнародні фінанси [Текст]: навч. посібник / І.І. Д'яконова, М.І. Макаренко, Ф.О. Журавков та ін. — К.: ТОВ "Центр учбової літератури", 2013 — 548 с.

26 Національний банк України [Електронний ресурс]: офіц. Інтернет представництво. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.

27 Никонова, И.А. Стратегия и стоимость коммерческого банка [Текст] / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.

28 Олейник, О.М. Основы банковского права [Текст]: курс лекций / О.М. Олейник. — М.: Юристь, 1997. — 424 с.

29 Оніщенко, В.В. Маркетинговий аналіз конкурентоспроможності державних банків [Електронний ресурс] / В.В. Оніщенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2011. — № 3. — Т. 2. — Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>.

30 Попков, В.В. BanksWay.Ru. Банковское дело и кредитование [Електронний ресурс] / В.В. Попов. — Режим доступу: <http://www.banksway.ru/banksways-389-1.html>.

31 Примостка, Л.О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст]: підручник. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.

32 Рейтинг надійності банківських вкладів [Електронний ресурс] // Економічна правда — 11.02.2011. — Режим доступу: [15:54http://www.epravda.com.ua/publications/2011/02/11/270916/](http://www.epravda.com.ua/publications/2011/02/11/270916/).

33 Тосунян, Г.А. Проект программы учебного курса «Основы банковского права Российской Федерации» [Текст] / Г.А. Тосунян // Государство и право. — 1995. — № 11. — С. 38-45.

34 Фомін, І. Рейтингова оцінка комерційного банку в системі діагностики його конкурентоспроможності [Текст] // Вісник НБУ. — 2002. — № 4. — С. 11-13.

35 Федірко, В.В. Визначення критеріїв сегментації клієнтів банку: проблеми та перспективи [Текст] / В.В. Федірко //

Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – 2009. – № 7. – С. 30-37.

36 Шпиг, Ф. Стратегія управління діяльністю комерційного банку [Текст] / Ф. Шпиг, О.В. Деркач. – Львів: ВАТ «Бібльос», 2000. – 124 с.

37 Шпиг, Ф. Волошко І. Аналіз конкурентоспроможності банків України [Текст] / Ф. Шпиг, І. Волошко // Економіст. – 2002. – № 12. – С. 54 – 58.

38 Юридична енциклопедія [Текст]: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — К.: Укр. енцикл., 1998. – 391 с.

Уповноважені рейтингові агентства, включені до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств

ТОВ "Рейтингове агентство «ІВІ — Рейтинг»
www.ibi.com.ua.

ТОВ "Рейтингове агентство «ЕКСПЕРТ — РЕЙТИНГ»
www.expert-rating.com.

ТОВ «Рюрік» 04053, www.rurik.com.ua.

«Кредит-Рейтинг» www.credit-rating.ua.

Ресурси Internet

www.bank.gov.ua – Національний банк України.

www.banker.kiev.ua – каталог українських банків.

www.currency.org.ua – курси валют НБУ.

www.banking.com.ua – «Банківська справа» (журнал).

www.aub.com.ua – асоціація українських банків.

www.aufri.kiev.ua – асоціація учасників Фондового ринку України.

www.uice.kiev.ua – українська фондова біржа.

www.ndu.gov.ua – національний депозитарій України.

www.hryvna.dnopr.net – сервер української валюти.

www.br.rql.kiev.ua/mon – моніторинг фінансових ринків України і світу.

www.finservice.kiev.ua – каталог сайтів фінансових ринків.

www.economics.com.ua – велика економічна бібліотека.

www.internetua.com – Журнал нової економіки України

www.uice.kiev.ua – Українська міжбанківська валютна біржа.

www.kidala.com – «Чорний» список кредиторів

www.worldbank.org.ua – Всесвітній банк в Україні.

www.fg.org.ua – Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

www.bin.com.ua – Сайт «Business information Network» – найоперативніша інформація у сфері фінансів.

www.aaa.com.ua – Рейтингове агентство «Прозора Україна»: фондовий ринок, аналітика, рейтинги.

www.bc.rql.kiev.ua – Діловий центр: аналітичні статті про фінансовий та фондовий ринок України.

www.fincons.kiev.ua – «Фінансова консультація» - всеукраїнське видання захисту інтересів бізнесу.

www.intellect.org.ua – Мережа аналітичних центрів України

www.investgazeta.net – Інвестгазета.

www.konsultant.kiev.ua – «Податковий, банківський, митний КОНСУЛЬТАНТ» – всеукраїнський щотижневик.

www.money.dp.ua – «Фінанси в Інтернеті»: український фінансовий форум.

Finance.dp.ua – Фінансовий огляд.

Info.ua.net/fin.html – Новий сервер НПК «Моноліт» актуальна інформація в галузі фінансів.

www.bankir.kiev.ua – Інформаційний проект «Фінанси»: статистика, курси валют, банківських металів, ставки НБУ з ломбардного кредитування, облікові ставки НБУ.

www.bc.rql.kiev.ua/mw – Діловий центр – оперативний аналіз фінансового ринку.

www.me.gov.ua – Міністерство економіки.

www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України.

ДОДАТОК А

Законодавство щодо банківської діяльності

Міжнародні стандарти

1 Основні принципи ефективного банківського нагляду	Стандарти пруденційного регулювання і нагляду для оцінки якості систем нагляду та пруденційного регулювання
2 Методологічні роз'яснення до «Основних принципів ефективного банківського нагляду»	
Базове законодавство	
3 Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р.	Структура банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків
4 Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р.	Правовий статус і функції Національного банку України
5 Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лютого 2012 р.	Встановлюються правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, порядок виплати Фондом відшкодування за вкладами, а також регулюються відносини між Фондом, банками, Національним банком України, визначаються повноваження та функції Фонду щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків
6 Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5 квітня 2001 р.	Загальні засади функціонування платіжних систем в Україні, поняття і загальний порядок проведення переказу коштів у межах України, а також встановлює відповідальність суб'єктів переказу
7 Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2012 р.	Органи, які здійснюють державне регулювання ринків банківських і небанківських фінансових послуг
8 Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р.	Правовий режим проведення аудиту банків
9 Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28 листопада 2002 р.	Визначення правового механізму протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та забезпечення формування загальнодержавної багатоджерельної аналітичної інформації, що дає змогу виявляти, перевіряти і розслідувати злочини, пов'язані з

	відмиванням коштів та іншими незаконними фінансовими операціями
10 Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19 лютого 1993 р.	Режим здійснення валютних операцій на території України, загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства
Регулювання діяльності банків і нагляд за їх діяльністю	
11 Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368	Встановлено порядок визначення регулятивного капіталу та обов'язкові економічні нормативи банків
12 Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства, затверджене постановою Правління Національного банку України 17 серпня 2012 р. № 346	Підстави і порядок запровадження Національним банком особливого режиму контролю за діяльністю банків, застосування заходів впливу, фінансових санкцій за порушення банківського законодавства банками, власниками істотної участі у банку та учасниками банківських груп
13 Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене постановою Правління Національного банку від 8 вересня 2011 р. № 306	Порядок реєстрації та ліцензування банків, погодження набуття / збільшення істотної участі в банку, погодження призначення керівників банку, відкриття відокремлених підрозділів, філій і представництв банків
14 Положення про порядок подання відомостей про структуру власності, затверджене постановою Правління Національного банку від 8 вересня 2011 р. № 306	Порядок подання Національному банку та банку відомостей про структуру власності, асоційованих осіб і всіх осіб, через яких здійснюватиметься опосередковане володіння та/або контроль істотної участі в банку; вимоги щодо розміщення на веб-сайті банку інформації про власників істотної участі в банку
15 Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 16 березня 2006 р. № 91	Порядок формування банками України обов'язкових резервів
16 Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затверджене постановою Правління Національного банку України від 25 січня 2012 р. № 23	Порядок (методика) формування та використання банками резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями

17 Порядок відшкодування банками України безнадійної заборгованості за рахунок резерву, затверджений постановою Правління Національного банку України від 1 червня 2011 р. № 172	Порядок відшкодування банками безнадійної заборгованості за рахунок резерву
18 Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 30 квітня 2009 р. № 259	Положення про регулювання НБУ ліквідності банків України, що здійснюється із застосуванням операцій з рефінансування, операцій репо, операцій з власними борговими зобов'язаннями, операцій з державними облігаціями України
19 Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління Національного банку України від 16 серпня 2006 р. № 320	Загальні вимоги щодо функціонування в Україні системи електронних платежів НБУ та порядку виконання міжбанківського переказу коштів через кореспондентські рахунки банків-резидентів у національній валюті України
20 Положення про порядок ведення Реєстру аудиторських фірм, які мають право на проведення аудиторських перевірок банків, затверджене постановою Правління Національного банку України від 17.11.2011 р. № 410	Порядок уключення Національним банком аудиторських фірм до Реєстру аудиторських фірм, які мають право на проведення аудиторських перевірок банків, порядок його ведення та виключення з нього аудиторських фірм
21 Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України, схвалені постановою Правління Національного банку України від 2 серпня 2004 р. № 361	Методичні рекомендації щодо організації та функціонування в банках України систем управління ризиками (ризик-менеджменту) для забезпечення їх комплексності та надійності
Прозорість і звітність	
22 Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджена постановою Правління Національного банку України від 24 жовтня 2011 р. №373	Порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Постанова від 1 січня 2012 р.
23 Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України в умовах особливого періоду, затверджені постановою Правління Національного банку України від 21 квітня 2004 р. № 177	Перелік, зразки форм статистичної звітності та порядок їх заповнення, періодичність їх складання, терміни і способи подання даних до Національного банку України в умовах особливого періоду
24 Положення про порядок подання банками до Національного банку України аудиторських звітів за результатами щорічної перевірки фінансової звітності, затверджене постановою Національного банку України від 9 вересня 2003 р. №389	Порядок подання банками до Національного банку України аудиторських звітів за результатами щорічної перевірки аудитором (аудиторською фірмою) фінансової звітності та консолідованої фінансової

	звітності банків
Режим іноземного інвестування та валютне регулювання	
25 Положення про порядок іноземного інвестування в Україну, затверджене постановою Правління Національного банку України від 10 серпня 2005 р. № 280	Порядок здійснення іноземних інвестицій в Україну в грошовій формі
26 Постанова Національного банку «Про встановлення процентних ставок за зовнішніми запозиченнями резидентів» від 3 серпня 2004 р. № 363	Максимальні розміри процентних ставок для зовнішніх запозичень резидентів
27 Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам, затверджене постановою Правління Національного банку від 17 червня 2004 р. № 270	Порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам
28 Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на використання іноземної валюти на території України як засобу платежу, затверджене постановою Правління Національного банку від 14 жовтня 2004 р. № 483	Порядок та умови видачі Національним банком України резидентам і нерезидентам індивідуальних ліцензій на використання безготівкової іноземної валюти на території України як засобу платежу
29 Положення про відкриття та функціонування в уповноважених банках України рахунків банків-кореспондентів в іноземній валюті та в гривнях, затверджене постановою Правління Національного банку України від 26 березня 1998 р. № 118	Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків-резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях
30 Положення про валютний контроль, затверджене постановою Правління Національного банку України від 8 лютого 2000 р. № 49	Основні засади здійснення Національним банком функцій головного органу валютного контролю
31 Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою, затверджене постановою Правління Національного банку України від 10 серпня 2005 р. № 281	Порядок та умови торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України та на міжнародних валютних ринках
Забезпечення стабільності банківської системи в умовах кризи	
32 Закон України «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, у капіталізації яких взяла участь держава» від 15 березня 2012 р.	Особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків, у капіталізації яких взяла участь держава
33 Положення про порядок реєстрації, видачі ліцензії, регулювання діяльності санаційного банку та нагляду за ним,	Порядок реєстрації, видачі ліцензії та діяльності санаційного банку на базі Публічного акціонерного товариства

затверджене постановою Правління Національного банку України від 23 грудня 2011 р. №471	«Родовід банк»
Капіталізація банківського сектора	
34. Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України «Про взаємодію Кабінету Міністрів України і Національного банку України з питань участі держави у капіталізації банків» від 2 квітня 2009 р. №421	Порядок взаємодії Кабінету Міністрів України і Національного банку України з питань участі держави у капіталізації банків

Джерело інформації http://www.finrep.kiev.ua/structure/legal/banking_ua.php

Додаток В

Сегментація ринку банківських послуг

Критерій сегментації	Сегментаційні ознаки	Характеристика
1	2	3
Географічна сегментація	Регіонально-адміністративний поділ, чисельність населення, щільність населення, клімат	Дає змогу розділити споживачів на групи, що об'єднані характерними особливостями, властивими певному регіону
Демографічна сегментація	Проводиться за віком, рівнем доходів, сімейним станом, соціальними групами	Банк працює з кожною групою для максимального залучення внесків
Сегментація індивідуальних клієнтів банку за соціальним статусом і життєвим досвідом	Молодь (25-30 років) - це люди, які вперше купують житло і споживчі товари тривалого користування	Потребує відкриття спільного банківського рахунка для чоловіка та дружини, у кредитних картках для купівлі товарів, у різних формах поновлюваного кредиту. Вони вдаються до цільових форм заощаджень і до послуг з фінансового захисту сім'ї
	Сім'ї "зі стажем" (25-45 років) - люди зі сформованою кар'єрою, але обмеженою свободою фінансових дій, першочергові цілі яких зводяться до поліпшення житлових умов і надання освіти дітям	Користуються споживчим кредитом для купівлі товарів у розстрочку. Практикують ощадні схеми для батьків і дітей. Потребують консультування з питань фінансування освіти, інвестування заощаджень, оподаткування і страхування.
	Особи зрілого віку (40-60 років) - у людей цієї категорії спостерігається зростання доходу в міру зниження фінансових зобов'язань. Вони більше стурбовані плануванням пенсійного забезпечення	Найбільш стійка група банківських клієнтів. Вимагають високого рівня обслуговування включаючи фінансове консультування, допомогу в розпорядженні капіталом, плануванням пенсійного забезпечення
	Люди пенсійного віку (від 60 років) - особи, що готуються до відходу на пенсію, мають накопичений капітал і прагнуть забезпечити його схоронність	Планування пенсійного забезпечення, консультації в розпорядженні капіталом
Психологічна сегментація	Тип особистості (захоплива натура, аматор, авторитарна натура, людина, що звикла робити як усі, традиціоналісти), стиль життя (елітарний, богемний,	Враховує відношення фізичних і юридичних осіб до пропонованої послуги, нових банківських продуктів, реакції на рекламу

	спортивний), фінансовий стиль (схильність до накопичення, схильність до ризику, життя в кредит), особисті якості (імпульсивність, амбіційність)	
1	2	3
Поведінкова сегментація	Ступінь випадковості покупки, інтенсивність споживання (активний, помірний, слабкий споживач), пошук вигод, статус клієнта (постійний, колишній, потенційний), рівень потреби в продукті, ступінь лояльності до банківської установи, емоційне ставлення до продукту (позитивне, негативне, байдуже), очікування від користування послугами банку (якість, сервіс, економія)	Проводиться на основі досьє, наявного в кожному банку
Сегментація клієнтів банку за величиною торговельного обороту і сферами діяльності	Дрібні фірми – фірми комутанти, невеликі підприємства, які прагнуть до задоволення невеликих за обсягами, а іноді і короточасних, потреб певних груп споживачів	Зацікавлені в персональному обслуговуванні і стартових позичках послуги з переказу грошей і бухгалтерського оформлення документації
	Середні фірми: <ul style="list-style-type: none"> • сфера послуг - передбачає велику кількість працівників і потребу в довгострокових джерелах фінансування для вирішення фінансових операцій; • роздрібна торгівля – припускає велику кількість працівників, великий обсяг бухгалтерської роботи і операцій з готівкою; • обробну промисловість відрізняють проблеми фінансування та гостра потреба в приміщеннях 	Зацікавлені у платіжних операціях, кредитних картках для своїх працівників, лізингових і факторингових операціях, середньострокових і довгострокових позиках для поповнення основного капіталу
	Великі фірми: <ul style="list-style-type: none"> • послуги та роздрібна торгівля - характеризуються наявністю широкої мережі філій з великим персоналом з реалізації й адміністративного контролю; • обробна промисловість - спостерігається потреба в капіталовкладеннях у будівлі та обладнанні, прагнення вводити нові продукти, що породжує необхідність у науково- 	Великі фірми зацікавлені в операціях з виплати заробітної плати, консультаціях з питань бізнесу, послуги з експорту та імпорту, у довгостроковому кредитуванні

	дослідних роботах; • сільське господарство - властиві високий рівень спеціалізації виробництва, сезонні проблеми з готівкою	
1	2	3
Сегментація клієнтів за рівнем прибутковості для банку	Власники платіжних карток із річним оборотом не менше 50 000 дол., вкладники, сума депозитів яких перевищує 20 000 дол., клієнти з найбільшими обсягами коштів, великі компанії з розвиненою мережею підрозділів, що мають потенціал для розвитку, постійні клієнти, що потребують проведення комплексних операцій, постійні клієнти зі значними залишками на рахунках	Дає змогу банку визначити, наскільки вигідно для банку обслуговувати конкретного споживача та розширювати співпрацю з ним

Додаток Б

Місії і стратегії банків України

Банк. Офіційний сайт	Місія	Стратегія
1	2	3
<p>Альфа-Банк http://www.alfabank.com.ua</p>	<p>Банк – один з лідерів серед українських приватних банків. Ми активно сприяємо інтеграції України у світове співтовариство і підтримуємо розвиток громадянського суспільства на Україні. Ми бачимо нашою основною метою надання кожному Клієнту повного комплексу найсучасніших банківських послуг разом з постійним залученням нових досягнень у галузі інформаційних технологій, удосконалення бізнес-процесів і підвищення рівня сервісу</p>	<p>Стратегія Альфа-Банку спрямована на подальший розвиток універсальної моделі бізнесу, підвищення операційної ефективності, збереження позиції серед ТОП-10 банків України шляхом нарощування об'єму операцій і збільшення кредитного портфеля, а також розвиток сучасних технологій</p>
<p>Credit Agricole Банк http://creditagricole.com.ua</p>	<p>Поширювати принципи чесності, прозорості та довіри для взаємовигідного партнерства</p>	<p>Стратегія Credit Agricole спрямована на розвиток взаємодії з підприємствами аграрного бізнесу</p>
<p>ПриватБанк http://privatbank.ua/</p>	<p>ПриватБанк — лідер банківської сфери України, що займає лідируючі позиції в країнах ближнього зарубіжжя. Завдяки інноваційним розробкам, унікальним послугам і високому професіоналізму банк завоював довіру мільйонів підприємців і простих громадян. Забезпечити простий доступ до банківських послуг для кожного громадянина країни. Бути лідером з України по надання платіжних і інших банківських послуг населенню і юридичним особам. Маючи найкращі показники прибутковості та надійності серед найбільших банків країни при постійному поліпшенні якості обслуговування</p>	<p>Збільшення клієнтської бази з обслуговування індивідуальних клієнтів у 2012 р. до 15,6 млн. люд., у 2016 р. – 18,7 млн. чіл. Нарощування активної клієнтської бази МСБ з обслуговування корпоративних клієнтів в 2012 р. до 256 тис. люд, у 2016 р. – 372 тис. люд. Вдосконалення системи управління ризиками за рахунок забезпечення приросту портфеля при мінімальному рівні проблемності. Підвищення якості і лояльності персоналу. Зменшення частки негативних оцінок клієнтів у загальній кількості результативних контактів</p>

1	2	3
<p>Дельта Банк http://deltabank.com.ua</p>	<p>Дельта Банк — це команда молодих професіоналів. Ми амбітні, вітаємо інновації, сміливо дивимося в майбутнє і віримо в справу, якою займаємося. Саме тому нас супроводжує успіх. Ми бачимо свою місію в наданні доступних, сучасних і якісних послуг, які задовольняють потреби клієнтів, а також у своєму внеску в розвиток економіки України</p>	<p>Розвиток ринку доступних фінансових послуг для клієнтів. Для цього ми розробляємо, впроваджуємо та пропонуємо сучасні високотехнологічні продукти, перш за все — у роздрібному сегменті</p>
<p>ПУМБ http://pumb.ua</p>	<p>Надання клієнтам високоякісних банківських послуг, бездоганного сервісу, що постійно вдосконалюється, та індивідуального підходу й водночас забезпечення кращого у галузі економічного ефекту для наших акціонерів</p>	<p>ПУМБ є великим і надійним українським банком. Наша мета – стати одним з провідних гравців банківського ринку України, перш за все за рівнем сервісу. До 2015 року ми прагнемо увійти в першу п'ятірку банків за ключовими фінансовими показниками. Головна мета - стати Банком Першого Вибору для наших клієнтів</p>
<p>Platinum Bank http://ua.platinumbank.com.ua</p>	<p>Платіnum Банк (Platinum Bank) - це міжнародний роздрібний банк. Згідно з стратегією свого розвитку він надає прості і зрозумілі продукти і послуги своїм Клієнтам. Платіnum Банк старанно працює, щоб отримувати кращі результати для акціонерів, мати репутацію стабільного працедавця в українській банківській сфері і вносити свій вклад до суспільства</p>	<p>Невід’ємною частиною бізнес-стратегії банку є корпоративна соціальна відповідальність. Банк надає прості та зрозумілі продукти і послуги своїм клієнтам, прагне стати надійним і відповідальним партнером як у вирішенні фінансових, так і соціальних питань. Ми старанно працюємо, щоб надати якісне обслуговування клієнтам, отримувати кращі результати для акціонерів, мати репутацію стабільного роботодавця та стати частиною спільноти</p>

1	2	3
<p>PINbank http://www.pinbank.ua/</p>	<p>Максимальна підтримка професійної діяльності Клієнтів і Партнерів шляхом створення і надання фінансових послуг і впровадження нової культури надання банківського сервісу</p>	<p>Забезпечення достатньої ліквідності; забезпечення максимально можливої рентабельності активів; збільшення комісійних доходів; забезпечення надійності вкладень залучених коштів і власного капіталу і збільшення їх доходності; провадження зваженої політики розширення регіональної мережі і формування її матеріально-технічної бази; застосування новітніх інформаційних технологій для запровадження нових каналів продажу та розширення спектра послуг дистанційного обслуговування клієнтів; приведення всіх процесів Банку до міжнародних стандартів якості ISO 9001:2008 та міжнародних стандартів з інформаційної безпеки ISO/IEC 27001:2005, ISO/IEC 27002:2005</p>
<p>Universal Bank http://www.universalbank.com.ua</p>	<p>Universal Bank вірить в майбутнє України і будує довгострокові плани розвитку в цій країні. Банк докладає значних зусиль, щоб стати для українців надійним партнером і надати упевненість у стабільній співпраці, повірити в майбутнє, якого вони гідні</p>	<p>Стратегія банку направлена на посилення позиції надійного і професійного партнера як для юридичних осіб, так і для фізичних осіб. Будь-який клієнт банку повинен отримати повний спектр послуг, якісно і негайно</p>
<p>Астрабанк www.astrabank.ua</p>	<p>Бути універсальною та високотехнологічною фінансовою установою, орієнтуватися на потреби клієнтів, відповідати міжнародним стандартам бізнесу і зосереджуватися на ефективних каналах продажів</p>	<p>Постійне розширення банківського бізнесу з метою посісти лідируючі позиції</p>

1	2	3
<p>Мегабанк http://www.megabank.net</p>	<p>Ми усвідомлюємо цінність кожної миті для людей, які нас оточують. Тому ми прагнемо бути якомога ближче до них, підтримувати, показуючи речі такими, які вони є, давати надію на майбутнє. Ми допомагаємо людям відчувати фундамент теперішнього і бачити стійке підґрунтя майбутнього</p>	<ul style="list-style-type: none"> • зберегти темпи зростання обсягів банківських операцій; • збільшити активи банку на 1 млрд грн (або 22 %); • збільшити кредитний портфель на 839 млн грн (або 25 %); • наростити обсяг строкових коштів клієнтів; • забезпечити приріст кредитного портфеля
<p>Надра банк http://www.nadra.com.ua</p>	<p>Создание атмосферы дружественного и комфортного обслуживания. Строить долгосрочные отношения с клиентами на основе принципов, благоприятствующих укреплению взаимовыгодного сотрудничества: уважение доброжелательность открытость ответственность оперативность. Работать в интересах каждого клиента, предлагая эффективные решения, способствующие росту благосостояния клиентов. Обеспечить качественный уровень сервиса, при котором удобно и комфортно обслуживаться клиентам.</p>	<p>Реалізація стратегічного проекту «Культура і якість сервісу», яким передбачено підвищення професійного рівня персоналу, удосконалення стандартів обслуговування, моніторинг роботи відділень і впровадження зворотного зв'язку від клієнтів, створення додаткових умов для комфортного обслуговування клієнтів і багато іншого</p>
<p>Ощадбанк http://www.oschadnybank.com</p>	<p>Забезпечення населення надійним фінансовим інструментом тривалого та гарантованого заощадження, а також підтримка економічного розвитку держави шляхом надання сучасних банківських послуг</p>	<p>Стратегічна мета розвитку Ощадбанку на період 2012-2015 років – це впровадження сучасних банківських технологій і продуктів як основи підвищення операційної ефективності та забезпечення зваженого і стійкого зростання у довгостроковій перспективі</p>

1	2	3
<p>Хрещатик http://xcitybank.com.ua</p>	<p>Забезпечення потреб кожного клієнта, корпоративного або приватного, у банківських послугах високої якості і надійності, розвиток на цій основі ефективного банківського бізнесу, який би забезпечував захист і постійний приріст коштів клієнтів та акціонерів</p>	<p>Постійне розширення банківського бізнесу з метою посісти лідируючі позиції на основі гнучкої та адекватної до змінюваного ринкового середовища системи управління банком</p>
<p>Кредобанк http://www.kredobank.com.ua</p>	<p>Ми є надійним фінансовим партнером для наших Клієнтів і привабливим роботодавцем для наших Працівників. Завдяки спеціалізації і концентрації ресурсів хочемо досягти і підтримувати довгострокову стабільність нашого бізнесу, забезпечуючи тим самим рентабельність інвестицій наших Акціонерів</p>	<p>Будемо банком, який, керуючись істотними потребами своїх Клієнтів, пропонує їм сучасні фінансові рішення. Використовуючи переваги професійності працівників і всебічної підтримки потужного Акціонера, зосередимо увагу на обслуговуванні роздрібних клієнтів і підприємств малого і середнього бізнесу. Нашою метою є місце в першій трійці найбільших банків в Західній Україні та рентабельна діяльність у найбільших містах України. Ми розраховуємо на довгострокову співпрацю і взаємну лояльність у відносинах з Клієнтами і Працівниками</p>
<p>Аркада банк http://arkada.ua/</p>	<p>Готовність допомогти кожному клієнту: від вивчення конкретної проблеми до підбору варіанта її вирішення через комплексне застосування банківських програм. Такий підхід дозволяє практично для кожного клієнта знайти прийнятне для нього вирішення проблеми. Ми з максимальною увагою ставимося до побажань кожного клієнта і пропозицій просто активної людини, якій близькі новаторські ідеї нашого банку</p>	<p>Збереження лідируючих позицій на фінансовому ринку України у сфері залучення засобів населення на будівництво житла та іпотечного кредитування, орієнтація на взаємовигідну співпрацю з підприємствами будівельної індустрії, комплексне обслуговування фізичних осіб на якісно новому рівні</p>
<p>Всеукраїнський банк розвитку</p>	<p>Забезпечити надання повного спектра якісних</p>	<p>Через динамічний розвиток стати універсальним</p>

http://www.vbr-bank.com.ua	послуг кожному Клієнтові	системним банком
1	2	3
<p>Імексбанк http://imexbank.com.ua</p>	<p>Задовольнити індивідуальні потреби кожного клієнта в широкому спектрі банківських послуг зі всієї території України; розвивати свою діяльність на міжнародному рівні; забезпечити стійке функціонування Банку, створюючи міцну партнерську базу, а також сприятливу робочу обстановку у внутрішній структурі АТ «ІМЕКСБАНК»;</p> <p>сприяти зростанню економічного добробуту клієнтів; зберігати вклади населення і засоби клієнтів Банку, забезпечувати доходи вкладників і акціонерів, інвестуючи їх засоби в реальний сектор економіки регіону і країни; забезпечити Банк високою прибутковістю і широкими можливостями для розвитку і вдосконалення. Інвестуючи власні засоби, АТ «ІМЕКСБАНК» відкриває нові філії і відділення, розвиває мережу банкоматів і терміналів, удосконалює технології, щорік упроваджуючи нові і перспективні послуги і банківські продукти.</p> <p>Діяльність АО «ІМЕКСБАНК» заснована на принципах, що забезпечують гарантії надійності для акціонерів, клієнтів і партнерів. АТ «ІМЕКСБАНК» готовий працювати і забезпечувати стабільність навіть в умовах зовнішньої нестабільності</p>	<p>Стратегія АО «ІМЕКСБАНК» направлена на створення сучасного, високотехнологічного, ефективного, відповідного найвищим світовим стандартам Банку, що стабільно розвивається, який здатний не лише відповідати на виклики конкурентного середовища, але і запобігати їм. Стратегія АО «ІМЕКСБАНК» заснована на розробленні, впровадженні і дотриманні чіткої, послідовної політики, яка базується на індивідуальному підході до обслуговування різних груп клієнтів, а також просування існуючих і нових банківських послуг</p>

1	2	3
<p>Український банк реконструкції та розвитку http://www.ubrr.com.ua</p>	<p>Створення сприятливих умов для розвитку економіки України через сприяння розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності і підтримку вітчизняного товаровиробника, дотримуючись при цьому оптимального балансу інтересів клієнтів, акціонерів і самого Банку</p>	<p>Стратегічна мета Банку – досягти позиції сучасного, універсального, конкурентоспроможного та значущого банку України. Це передбачає створення структури, адаптивної та стійкої до швидких змін зовнішнього середовища, уважної та інноваційної до потреб клієнтів, обережної та розумно консервативної в повсякденній діяльності. Стратегічні цілі розвитку “Український банк реконструкції та розвитку”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміцнення і посилення впливу Банку в реальних секторах економіки і збільшення частки Банку на ринку банківських послуг; • нарощування капіталу, підвищення конкурентоспроможності й ефективності діяльності; • забезпечення оптимального рівня платоспроможності та ліквідності; • дотримання політики зростання та диверсифікації клієнтів і послуг; • забезпечення захисту від ризиків власного капіталу та залучених коштів; • розроблення та впровадження систем управління, які б уособлювали найкращу міжнародну практику в корпоративному управлінні Банком
<p>Банк Форум http://www.forum.ua</p>	<p>Банк Форум сприяє економічному розвитку та добробуту клієнтів шляхом надання банківських послуг високого професійного та етичного стандарту, гарантує персоналу гідну та справедливу винагороду, забезпечує акціонерам максимальний прибуток при</p>	<p>Повернути банк Форум у Топ-10 українських банків</p>

планових темпах зростання та достатньому рівні стабільності банку

ДОДАТОК Г

Активи і зобов'язання для розрахунку нормативів ліквідності

Норматив и	Активи	Зобов'язання
1	2	3
Для розрахунку нормативу миттєвої ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> - готівкові кошти; - кошти на кореспондентському рахунку банку в НБУ (без урахування коштів обов'язкових резервів банку в НБУ); - сума перевищення коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках, зменшених на суму сформованих під них резервів (за мінусом коштів, що розміщені в банках, які визнані банкрутами або ліквідовуються за рішенням уповноважених органів, або в яких призначена тимчасова адміністрація, або які зареєстровані в офшорних зонах), над сумою коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках інших банків	<ul style="list-style-type: none"> - кошти на кореспондентському рахунку НБУ; - сума перевищення коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках інших банків, над сумою коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках; - кошти Державного бюджету України та інших фондів України; - кошти на вимогу суб'єктів господарювання, фізичних осіб і небанківських фінансових установ; - строкові кошти суб'єктів господарювання, фізичних осіб і небанківських установ, кінцевий строк погашення яких настав; - прострочена заборгованість за строковими вкладками (депозитами) інших банків; - транзитні рахунки за операціями з клієнтами банку

1	2	3
<p>Для розрахунку у нормативу поточної ліквідності</p>	<ul style="list-style-type: none"> - готівкові кошти; - банківські метали; - кошти на кореспондентських рахунках, що відкриті в НБУ (без урахування коштів обов'язкових резервів банку в НБУ); - строкові вклади (депозити) що розміщені в НБУ; - сума перевищення коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках, на рахунках строкових вкладів (депозитів), що розміщені в інших банках, і кредитів, що надані іншим банкам (за мінусом коштів, що розміщені в банках, які визнані банкрутами або ліквідовуються за рішенням уповноважених органів, або в яких призначена тимчасова адміністрація, або які зареєстровані в офшорних зонах), кредити, що надані суб'єктам господарювання, органам державної влади, органам місцевого самоврядування та фізичним особам (без урахування простроченої заборгованості); - боргові цінні папери в торговому портфелі банку, у портфелі банку на продаж і в портфелі банку до погашення та інвестиції в асоційовані і дочірні компанії, які утримуються з метою продажу, за умови, що зазначені цінні папери є необтяженими та/або непростроченими та/або проти емітента таких цінних паперів не порушено справу про банкрутство 	<ul style="list-style-type: none"> - кошти на кореспондентському рахунку НБУ в банку; - строкові вклади (депозити) Національного банку; - кредити, що отримані від НБУ; - сума перевищення коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках інших банків, на рахунках строкових вкладів інших банків, і кредитів, що отримані від інших банків, над сумою коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках, кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій; - кошти клієнтів банку; - кошти Державного бюджету України та інших фондів України; - цінні папери власного боргу, емітовані банком; - прострочена заборгованість за короткостроковими кредитами, що отримані від Національного банку; - прострочена заборгованість за довгостроковими кредитами, що отримані від Національного банку; - прострочена заборгованість за строковими вкладками інших банків; - прострочена заборгованість за кредитами, що отримані від інших банків; - кредиторська заборгованість з придбання активів; - субординований борг банку; - зобов'язання за всіма видами гарантій, порук, авалів; - зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам і банкам

1	2	3
<p>Для розрахунку у нормативу строкової ліквідності</p>	<ul style="list-style-type: none"> - готівкові кошти; - банківські метали; - кошти на кореспондентських рахунках, що відкриті в НБУ (без урахування коштів обов'язкових резервів банку в НБУ); - строкові вклади (депозити), що розміщені в НБУ; - сума перевищення коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках, на рахунках строкових депозитів, що розміщені в інших банках, і кредитів, що надані іншим банкам, над сумою коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках інших банків, на рахунках строкових депозитів, інших банків та кредитів, що отримані від інших банків; - кредити, що надані суб'єктам господарювання, органам державної влади, органам місцевого самоврядування та фізичним особам; - боргові цінні папери в торговому портфелі банку, у портфелі банку на продаж і в портфелі банку до погашення та інвестиції в асоційовані і дочірні компанії, які утримуються з метою продажу, за умови, що зазначені цінні папери є необтяженими та/або непростроченими та/або проти емітента таких цінних паперів не порушено справу про банкрутство. <p>Під час розрахунку нормативу короткострокової ліквідності активи банку з кінцевим строком погашення до одного року зменшуються на суму сформованих під них резервів</p>	<ul style="list-style-type: none"> - кошти на кореспондентському рахунку НБУ; - строкові вклади (депозити) Національного банку; - кредити, що отримані від Національного банку; - сума перевищення коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках інших банків, на рахунках строкових вкладів (депозитів) інших банків, і кредитів, що отримані від інших банків, над сумою коштів, які обліковуються на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках, на рахунках строкових вкладів (депозитів), що розміщені в інших банках, і кредитів, що надані іншим банкам; - кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій; - кошти клієнтів банку; - кошти Державного бюджету України та інших фондів України; цінні папери власного боргу, емітовані банком; - прострочена заборгованість за короткостроковими кредитами, що отримані від Національного банку; - прострочена заборгованість за довгостроковими кредитами, що отримані від Національного банку; - прострочена заборгованість за строковими вкладками банків; - прострочена заборгованість за кредитами, що отримані від інших банків; - кредиторська заборгованість з придбання активів; - субординований борг банку; - зобов'язання за всіма видами гарантій, порук, авалів; зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам і банкам

